Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1998 йил 12 ноябрь, пайшанба

Сотувда эркин нархда

№ 224 (2005)

НАВОИЙ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ СЕССИЯСИ

11 ноябрь куни халқ депутатлари Навоий вилоят Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси бўлди. Унда вилоятдан сайланган Олий Мажлис депутатлари, республика вазирлик, қўмита, компания ва идоралари раҳбарлари, шаҳар ва туман ҳокимлари иштирок этди.

Сессияда Президент Ислом Каримов нутқ сўзлади.

Давлатимиз раҳбари ўз сўзида Навоий вилояти саноат ва иқтисодиёт, энергетика ва тоғ-кон саноати жиҳатидан мамлакатимизда олдинги ўринларда туришини қайд этди. Мустақиллик йилларида вилоятда кўплаб йирик корхоналар ишга туширилди. Шу билан бирга, кейинги йилларда пахта ва ғалла етиштириш режалари мутасил бажарилмаяпти. Пахта ва ғалла уруғчилиги тизими шаклланмаган, деҳқонларнинг ерга муносабати ўзгармаган. Қоракўлчилик хўжаликларини ривожлантиришга, қимматли қоғозлар бозорини шакллантиришга эътибор кам. Вилоят корхоналари омборларида кўплаб маҳсулот тўпланиб қолган.

Вилоят раҳбарияти фаолиятида қариндош-уруғчилик, ошна-оғайнигарчилик иллатлари авж олган. Улар ҳали ҳам эскидан қолган қолиплар асосида иш юритмоқда. Натижада халқнинг раҳбарларга ишончи йўқолган, вилоятда маънавий муҳит бузилган.

Йўлбошчимиз бундай иллатлардан қутулиш учун замон талабларига жавоб берадиган малакали ёш мутахассисларни тарбиялаш, давлат идоралари устидан жамоатчилик назоратини ўрнатиш, давлат мулкини хусусийлаштиришни тезлаштириш лозимлигини таъкидлади. Бу борада оммавий ахборот воситаларининг фаоллигини ошириш зарур.

Сессияда ташкилий масала кўрилди.

Ҳ. Ғаффоров ўз аризасига биноан Навоий вилояти ҳокими вазифасидан озод этилди.

Президент Ислом Каримов тавсиясига биноан депутатлар Бухоро вилояти ҳокимининг биринчи ўринбосари лавозимида ишлаб келаётган Ғайбулло Диловни Навоий вилояти ҳокими этиб тасдиқладилар.

Сессияда Президентнинг Давлат маслаҳатчилари Т. Алимов, Н. Жўраев, У.Худойқулов, Бош вазир ўринбосарлари Б. Ҳамидов, М. Усмонов, В.Чжен, Б. Олимжонов, Президентнинг Матбуот котиби А.Зиёев иштирок этди.

Беҳзод УСМОН,
Ёрқул УМАР,
ЎзА мухбирлари.
СУРАТЛАРДА: сессия пайти.
А. ТЎРАЕВ суратга олган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

Ғ. Д. Диловни Навоий вилоятининг ҳокими этиб тайинлаш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 93 (12-банди) ва 102-моддаларига мувофиқ Ғайбулло Дилович Дилов Навоий вилоятининг ҳокими этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1998 йил 11 ноябрь.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

Ҳ. Р. Ғаффоровни Навоий вилоятининг ҳокими вазифасидан озод этиш тўғрисида

Ҳаёт Раҳимович Ғаффоров ўз аризасига биноан Навоий вилоятининг ҳокими вазифасидан озод этилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1998 йил 11 ноябрь.

ЮКСАК МАЪНАВИЯТ — ЖАМИЯТ ТАРАҚҚИЁТИНИНГ АСОСИ

Навоий вилояти деганда кўз олдимизда бири биридан улкан саноат корхоналари, мамлакатимизни электр қуввати, маъданли ўғитлар ва турли кимёвий моддалар билан таъминлайдиган, давлат хазинасини қимматбаҳо металлар билан тўлдиришга катта ҳисса қўшаётган замонавий ноёб иншоотлар намоён бўлади.

Вилоят ҳудуд жиҳатидан Ўзбекистонда биринчи ўринда туради. Кенг пахта далалари, чеки-чегараси кўринмайдиган яйловлар ҳам вилоят салоҳиятини ошириш имкониятларидан далолат беради.

Президент Ислом Каримов 11 ноябрь куни халқ депутатлари Навоий вилоят кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқида мавжуд имкониятлардан қандай фойдаланилаётгани, ислоҳотларни ҳаётга жорий этишдаги камчилик ва муаммолар, уларни бартараф этиш йўллари хусусида батафсил тўхталди.

Мустақиллигимиз шарофати туфайли ўлкамизнинг бу кўркам минтақаси қайтадан вилоят мақомини олганига қарийб олти йил бўлди, деди Ислом Каримов. Шу вақт мобайнида собиқ Иттифоқ даврида қурилиши деярли тўхтаб қолган Учқудуқдаги кон-металлургия заводининг иккинчи навбати, Қизилқум фосфорит заводининг биринчи навбати қуриб битказилди.

Замонавий технология билан жиҳозланган "Зарафшон-Ньюмонт" Ўзбекистон-Америка қўшма корхонаси ишга туширилди. Учқудуқ-Султонуиздоғ темир йўлининг қурилиши давом этмоқда. Шулар каби кўпгина ҳавас қилишга арзийдиган ишлар амалга оширилмоқда.

Бу заминда кўплаб миллат ва элатларнинг тинч-тотув яшаб, ўз меҳнати билан Ватанимизнинг шуҳратини, обрўсини оширишга ҳисса қўшаётгани бугунги кунимизнинг энг катта бойлигидир.

Президент сессия кун тартибига қўйилган масала ҳақида гапириб, бугунги учрашувдан мақсад — вилоят ҳаётидаги ижтимоий-иқтисодий вазиятни атрофлича таҳлил этиш ва авваламбор, кадрлар масаласини ечиш, шу масаладаги кўпгина муаммо ва камчиликларни холисона баҳолашдан иборатдир, деди.

Дарҳақиқат, вилоят саноат, деҳқончилик ва чорвачиликни янада ривожлантириш борасида жуда катта имкониятларга эга. Нафақат вилоят қиёфасини, керак бўлса, бутун Ўзбекистонимизнинг фаолияти ва имкониятларини ифодалайдиган дунёга машҳур улкан тоғ-кончилик саноати корхоналари айни шу ерда жойлашган.

Вилоят аҳолисининг қарийб 60 фоизининг ризқу рўзи бевосита қишлоқ хўжалигига, кўп жиҳатдан мана шу соҳадаги ислоҳотларнинг қандай олиб борилиши ва уларнинг самарасига боғлиқдир.

Бу ишларни амалга ошириш учун мамлакатимизда зарур меъёрий-ҳуқуқий замин яратиб берилган, асосий қонунлар қабул қилинди.

Шунга қарамай, вилоят қишлоқ хўжалиги ишларида ҳеч қандай бурилиш сезилмаяпти. Вилоятда пахта ва ғалла етиштириш борасида жиддий камчиликлар мавжуд. Сурункасига уч йилдан буён давлатга пахта сотиш режалари барбод бўлмоқда. Бунинг асосий сабаби — вилоятда уруғчилик билан ҳеч ким шуғулланмаётгани, тезпишар ва юқори сифатли тола берадиган навлар жуда секинлик билан районлаштирилаётганлиги ва ерга бўлган муносабатнинг тубдан ўзгармаётганлигидир. Деҳқончилик маданияти ўта пастлигидир.

Шуни яхши тушуниб олишимиз даркорки, ҳар қандай ислоҳотларнинг самара бериши одамларнинг, ишчиларнинг манфаатдорлигини оширишдан бошланади. Лекин бугунги кунда тахминан 350 миллион сўм иш ҳақининг берилмаслиги деҳқонларни ишдан совутмоқда. Уларнинг унумли меҳнатга бўлган қизиқишини сусайтирмоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йилдаги "Навоий вилоятининг Томди ва Учқудуқ туманлари қоракўлчилик фермаларини хусусийлаштиришни чуқурлаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори ушбу туманларда сифатли, харидоргир қоракўл тери, жун, гўшт маҳсулотларини янада кўпайтириш, чўпон-чўлиқларнинг мулкка бўлган эгалик ҳиссини уйғотиш мақсадида чиқарилгани ҳаммага аён. Лекин вилоят ҳокими ҳамда Томди ва Учқудуқ туманлари ҳокимлари томонидан бу муҳим ишга эътиборнинг пастлиги натижасида жорий йилда 1996 йилга нисбатан қоракўл тери тайёрлаш 40 фоизга камайган.

"Бухороқоракўл" заводига бор-йўғи минг дона тери сотилган, холос. Буни қандай изоҳлаш мумкин?

Давлатимиз раҳбари қайта-қайта таъкидлаганидек, ислоҳотлар, аввало, инсон манфаатлари учун хизмат қилиши керак. Бу жараёнда халқнинг бевосита иштироки эса бениҳоя катта аҳамиятга эга. Аммо Навоий вилоятида бозор иқтисодиёти шарт-шароитларига ўтиш жуда суст кечмоқда. Кўплаб корхоналарда ҳанузгача эски тузумдан қолган боқимандалик кайфияти яшаб келмоқда.

Қимматли қоғозлар бозорини шакллантиришда жиддий камчиликлар мавжуд.

Иқтисодиётнинг айрим тармоқлари беқарор ишлаётганлиги туфайли вилоят корхоналарининг молиявий аҳволи оғирлигича қолмоқда. Буни йил бошидан бери молиявий аҳволи ўрганилган 284 та корхонадан 77 фоизи иқтисодий жиҳатдан ночор деб топилгани ҳам исботлаб турибди.

Сотилмаган саноат маҳсулоти ҳажми тобора кўпайиб бормоқда. Омборларда 1,5 миллиард сўмлик маҳсулот тўпланиб қолган. Маҳсулот қолдиқлари "Навоийазот", "Қизилқумцемент", "Электрокимёзавод" корхоналари омборларида, айниқса, катта. Бунга ким, қандай жавоб беради?

Бундан салкам тўрт йил аввал вилоятингизга янги раҳбар тайинланганди, деди Ислом Каримов. У вилоятдаги мавжуд муаммоларни ҳал қилишга бош-қош бўлади, савияси, билими, дунёқараши давр талабига мос келади, деб ҳаммамиз унга ишонч билдирган эдик.

Тан олиш керак, Ҳаёт Ғаффоров бир-икки йил ғайрат билан меҳнат қилди. **Лекин кейинчалик бу ғайрат ўрнини лоқайдлик, ўта хотиржамлик эгаллади.** Ҳоким фаолиятида қариндош-уруғчилик, ошна-оғайнигарчилик каби қусурлар пайдо бўлди. У ҳокимнинг асосий бурчи — халқ дарди билан яшаш эканини буткул унутиб, бир гуруҳ лаганбардорлар таъсирига тушиб қолди. Хизмат ваколатидан фойдаланиб, фақат уларнинг истакларини бажо келтириш билан шуғуллана бошлади.

Йўлбошчимизнинг бу эътирозини қуйидаги далиллар тўла тасдиқлайди: Ҳаёт Ғаффоров раҳбарлиги даврида туман, шаҳар ҳокимларининг 90 фоизи, бошқарув аппарати, маданият ва иқтисодиёт соҳалари, жамоат ташкилотлари раҳбарлари 100 фоиз алмаштирилган. Аҳвол шу даражага етиб борганки, вилоят ҳокимлиги агросаноат масалалари гуруҳи раҳбари 7 марта, вилоят "Мевасабзавот" бирлашмаси, товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси, вилоят транспорт ишлаб чиқариш бирлашмаси, вилоят халқ таълими бошқармаси раҳбарлари 4 марта, вилоят нефть маҳсулотлари корхонаси раҳбари эса 3 марта алмаштирилган.

Вилоят раҳбарлари нефть, дон, мева-сабзавот, пахта тайёрлаш, савдо ташкилотлари ва бозор раҳбарларини тез-тез алмаштириш касалига дучор бўлган.

Ҳоким ўз умр йўлдошини вилоятдаги чет эл ваколатхонасига, куёви ва қизини Тошкент шаҳридаги Навоий вилоятининг энг йирик корхоналари — "Қизилқумцемент", "Навоийазот" ваколатхоналарига раҳбар қилиб қўйишдан, бошқа қариндошларига, оиласининг яқинларига "мойли" жойлар инъом этишдан уялмаганига нима деса бўлади?

Халқимизда "қовун қовунни кўриб ранг олади", деган мақол бор. Ҳокимнинг рафторига қараб, унинг ўринбосари **Ж. Ризаев** вилоят дон тайёрлов идораси раҳбари ўринбосарлигига ўғли Аминжон Ризаевни, "Қишлоқхўжтаъминоттаъмир" ҳиссадорлик жамияти бўлим бошлиғи лавозимига қудаси Юсуповни ўтказиб қўйган. Оғайнилари бўлмиш ака-ука Мамиковлардан бирини — вилоят дон уруғчилиги маркази бошлиғи, иккинчисини — хўжалик раҳбари лавозими билан "сийлаган". Божаси, куёви ва яна бир ўғли "ҳомий ота"нинг ёрдамида молия ва банк ташкилотларига ишга жойлаштирилган.

Вилоят ҳокимининг иқтисод масалалари бўйича ўринбосари **А. Ҳалимов**нинг 5 нафар қариндоши банк соҳасидаги турли раҳбарлик лавозимларида ишлаб келган. Унинг қариндошларига тегишли бўлган фирмаларга ҳамма жойда "кўк чироқ" ёқиб қўйилган. Фақатгина 1997 йилнинг ноябрь-декабрь ойларида "Абдуҳалимбобо" корхонасига 10 миллион сўмдан ортиқ кредит ажратилган. Фирмага шу кредит ҳисобидан ун ва шакар сотиб олиш учун дарҳол зарур фондлар ҳам ажратилган.

Фирманинг номидан ҳам маълумки, унинг соҳиби, албатта, жаноб Ҳалимовнинг оталари бўлиши керак.

Ҳолбуки, айни шу пайтда қанчадан-қанча ишбилармонлар, фермер ва хусусий корхона эгалари ёрдам ололмасдан, тўрачилик ва таъмагирлик дастидан дод, дейишмоқда. Вилоятда уларнинг оҳини эшитадиган одам эса топилмайди.

Ҳоким ўринбосарлари **Ж. Ризаев ва А. Ҳалимовлар** юқорида айтилган камчиликлари учун хизмат вазифасидан озод қилиндилар. Лекин гап фақат уларни ишдан бўшатишдагина эмас.

Нима учун айни шундай нуқсонларга йўл қўйилди? Нима учун улар шу даражада мансабни суиистеъмол қилишади-ю, таниш-билишчилик, ошна-оғайнигарчиликка берилиб кетишади-ю, биров уларга ўз вақтида танбеҳ бермайди?

Шу ўринда ҳоким қаерда эди? Наҳотки, у пинжидаги икки ўринбосарининг бу ножўя хатти-ҳаракатларидан бехабар бўлган, деган савол туғилади.

Минг афсус ва надоматлар бўлсинки, вилоят раҳбари кадрларни танлашда, амалга қўйишда "ўзимники ва ўзганики", "қарши ва тарафдор", "садоқатли ва садоқатсиз" каби алмисоқдан қолган ақида тасиридан халос бўлолмаган. Иш ва бошқарув самараси ҳақида қайғуриш, халқнинг оғирини енгил қилиш ўрнига, ўзининг ҳузур-ҳаловатини ўйлаган.

Табиий равишда бу ҳол вилоятда носоғлом муҳитни юзага келтирди. Минглаб одамларнинг ҳақли норозилигига сабаб бўлди.

Натижа шунга олиб келдики, назорат йўқлигини сезган турли тоифадаги бебурд раҳбарлар кўнгли тусаган ишни қилаверди. Пировард-оқибатда бутун бошли идоралар, ташкилотлар обрўсига доғ тушди, халқнинг вилоят, туман раҳбарларига ишончи йўқолмоқда.

Афсуски, бу фикримизни тасдиқ этадиган далиллар ва мисоллар жуда кўп.

Масалан, Навоий вилояти солиқ бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Қ.Абдуолимов аттестациядан ўтолмаганига қарамай, Зарафшон шаҳар солиқ инспекциясига раҳбар этиб тайинланди. Орадан уч ой вақт ўтмасдан, Навоий шаҳар солиқ инспекцияси раҳбари лавозимига ўтказилди.

Сиёсий маҳдудлик шу даражага бориб етдики, шахсий садоқатни кадрлар танлашнинг бош мезони деб билган яна бир кимса — вилоят ҳокимлиги ташкилий-кадрлар гуруҳининг собиқ раҳбари **Б.Сон** амалда вилоятнинг иккинчи раҳбарига айланиб қолди.

Акс ҳолда, оддий аппарат ходимининг вилоят ҳокими ўринбосарларига ҳам, шаҳар ва туман ҳокимларига ҳам тўғридан-тўғри турли кўрсатмалар бераверганини ва улар буйруқни қулоқ қоқмай бажараверганини қандай баҳолаш мумкин?

Агар вилоят ҳокими томонидан рағбат берилмаса, Сон жанобларининг бунга ҳадди сиғармиди? Хайрият-ки, вилоятда ҳокими мутлақ бўлишига бир баҳя қолган бу "зоти бузруг" Президент девони аралашувидан сўнг лавозимидан четлаштирилди.

(Давоми 2-бетда).

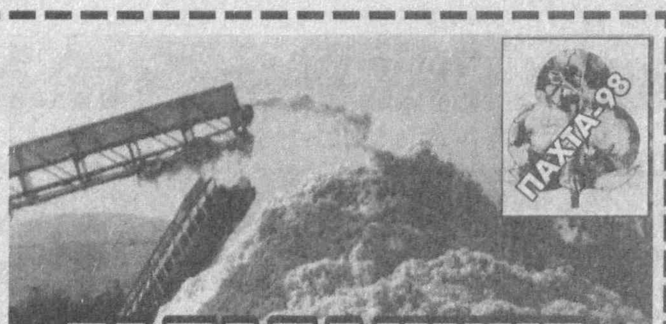

ҒАЛАБАНИНГ ЎЗИ КЕЛМАЙДИ

Самарқанд вилояти пахтакорлари пахта тайёрлаш режасини республикада биринчи бўлиб бажардилар

Аҳдга вафо қилинди. 250 минг тонна пахта самарқандликлар қўли билан уйилди. Оддийгина деҳқонларнинг оппоқ пахтаси уларнинг юзи ёруғлигидан дарак берди.

250 минг тонна! Бу тонналар бир жойга тўпланса, тоғдан-да улкан, чўққилардан-да баланд бўлади. Бу фақат оппоқ толалардан уйилган хирмонгина эмас, бу пахтакорнинг меҳнати, ғурури, дастурхонининг бойлиги, чўнтагимизнинг қаппайиши, заминнинг инсонга кўрсатган мурувватию деҳқоннинг заҳматкаш тунлари... деганидир.

Республикамизда биринчи бўлиб зафар маррасига етиб келган самарқандликларим, чарчоғингиз кетсин энди. "Пахтачи"ликлар, "биринчи"лик қувончини бошқа туманлар ҳам татиб кўришига имконият беринг-да бир мартагина. "Қўшнимиздан биз камми" деб маррага пахтачиликлардан кейин етиб келган нарпайликлар, бу байрам сизники ҳам. Нуробод, Жомбой, Пастдарғом, Пайариқ, Челак туманларининг пахтакорларига ҳам бу шараф ярашиқли. Айниқса, бир неча йиллардан бери йиллик режани уддаламай келаётган Пайариқ ва Челак туманлари пахтакорларига сўзи устидан чиқа билишлик ғурури қанчалик ёқимли.

Ҳар бир мавсумнинг ўз ғолиблари бўлади. Бугун уларни номма-ном келтириш шарт эмас. Нуронийларнинг шижоати баъзида ёшларникидан қолишмади. Талабалар, шаҳарлик ҳашарчилар қўли қадоқ деҳқонга камарбаста бўлишди. Айниқса, Қўшработ, Булунғур, Тайлоқ, Ургут, Самарқанд туманларидан келган ҳашарчиларнинг хизматлари катта бўлди. Ана, мавсумда қўлига неча ўн минглаб пул текканлар айтсин, пахта керак деб, толасини хорижликларга сотамиз деб, "Режадан ошгани ўзимизники" деб даромадни хомчўт қилиб, ҳисоблардан ён дафтарлари варақлари тўлган хўжалик раҳбарлари, хусусан, Олий Мажлис депутати, Нарпай туманидаги Бобур номли агрофирманинг раиси Салим Ҳабибов айтсин — илғорликнинг нашидаси қандай бўлишини! Сўз билан иш бирлиги ҳаммага ярашади.

Ана, Пайариқ туманидаги Б. Ҳасанов номли жамоа хўжалиги раиси Эрдош Аҳадов айтсин — илғорлик тўнини елкага олиш қанчалик инсонга суянчиқ бўлишлигини. Деҳқон нонининг таъми далада хўжалик раиси ўз меҳнаткашлари билан бирга синдириб еганда қанчалик тотли бўлишлигини!

Далаларда ҳосил ҳалиям бор. Терим суръати пасайгани йўқ. Ҳар бир килограмм пахта хўжалик, туман иқтисодиётига катта ёрдам эканлигини англаганлар теримни давом эттиришмоқда. Хушхабарлар вилоят пахта штабига ҳар куни келиб турибди. Пахтачи туманидаги "Оқтепа" жамоа хўжалигида режадан ташқари 430 тонна юқори сифатли хомашё тайёрланди. Вилоятда ана шундай хўжаликлар жуда кўп.

Кечагина бутун Ўзбекистон аҳолиси телевидение орқали Самарқанддаги кўнгилсиз воқеалар ҳақида хабардор бўлишди. Лекин айрим раҳбарларнинг кирдикорларига оддий деҳқонларнинг алоқаси йўқ. Деҳқонга шароитни яратиб беринг-у, меҳнати самараси ва роҳатини инъом этинг. Шунинг учун пахтакорларнинг оддий, машаққатли меҳнати самараси — режанинг уддаланганлиги яхши куннинг умиди ва бошланишидир. Вилоятда содир этилган, кўнгилни хира этган доғлар оппоқ пахтамизнинг оқлиги тубида қолиб кетсин, илойим.

Гули ЧЕҲРА,
"Халқ сўзи" мухбири.

ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИДА БРИФИНГ

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида қўшни Тожикистонда сўнгги кунларда юз берган воқеалар муносабати билан брифинг бўлиб ўтди.

Вазир Абдулазиз Комилов маҳаллий журналистлар ва мамлакатимизда аккредитациядан ўтган хорижий оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашув муқаддимасида қўшни мамлакатда юзага келган вазият ҳақида тўхталди. Вазирнинг таъкидлашича, 4 ноябрь куни эрталаб Тожикистон Президенти Имомали Раҳмонов Тошкентга қўнғироқ қилган ва Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов билан телефон орқали мулоқотда бўлган. Мулоқот чоғида вазиятни яхшилаш бўйича ҳамкорликдаги чора-тадбирлар юзасидан фикр алмашилган.

Шу куни Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги Тожикистондаги воқеалар муносабати билан Баёнот берди.

Брифингда қайд этиб ўтилганидек, ўша кундан эътиборан Тожикистон билан чегараларда назорат кучайтирилди, Ленинобод вилояти билан эса чегара буткул ёпиб қўйилди. Бу ердаги чегарада ҳар икки томондан кучайтирилган постлар ўрнатилган. Бинобарин, кўплаб одамларнинг, айниқса, қуролланган кишиларнинг чегарадан ўтиши амалда сира ҳам мумкин эмас. Шу боис бу борада тарқатилган ҳар хил уйдирмалар мутлақо ҳақиқатдан йироқдир. Буни уруш ҳаракатлари Ленинобод вилоятининг ички ҳудудларида содир бўлгани, Ўзбекистон билан бевосита чегарадош туманларда эса осойишталик сақланиб тургани ҳам исботлайди.

Айний шаҳри яқинидан оқиб ўтувчи Зарафшон дарёси устидаги кўприкнинг исёнчилар томонидан портлатиб юборилгани сабабли, Душанбе ва Хўжанд шаҳарлари орасидаги алоқа амалда узилиб қолган эди. Шунинг учун Ўзбекистон томони Тожикистон томонининг ҳукумат қуролли кучларини мамлакат ҳудудидан ўтказиб юбориш тўғрисида қарор қабул қилди. Тожикистон ҳукуматининг қуролли кучлари бутун яроғ-аслаҳаси билан темир йўл орқали Тожикистоннинг Турсунзода шаҳридан Ўзбекистоннинг Бекобод шаҳригача етиб олишига шароит яратиб берилди. Тожикистон ҳукумат кучлари Бекобод шаҳри томондан Ленинобод вилояти ҳудудига кирган. Уларнинг исённи бостиришда муайян вазифани ўтагани шубҳасиздир.

Брифингда Ўзбекистон ҳукумати Тожикистонда юз берган воқеаларни қўшни мамлакатнинг ички иши, деб ҳисоблайди ва бу ерда тинчлик тикланишига олиб келадиган барча ҳаракатларни қўллаб-қувватлайди, деб таъкидланди. Ўзбекистон Республикаси Тожикистонда барқарор ва мустаҳкам тинчлик ўрнатилишидан манфаатдор бўлгани учун Тожикистондаги барча сиёсий, диний ва ижтимоий кучлар иштирокида тинчлик музокаралари ўтказилиши тарафдори бўлиб келган ва бундан кейин ҳам шу йўлдан изчил бораверишини қайд этилди.

Брифингда ташқи ишлар вазири А. Комилов журналистларни қизиқтирган барча саволларга жавоб берди.

ЎзА — "Жаҳон".

ШАҲАРЛИКЛАР ТУРМУШИНИ ЯХШИЛАШ УЧУН

Тошкент шаҳар ҳокимлигида коммунал хўжалик тизимини такомиллаштириш масалаларига бағишланган кенгаш бўлди.

Унда тегишли вазирликлар ва идораларнинг, пойтахт ва унинг туманлари ҳокимликларининг, шаҳардаги бирлашмалар, корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбарлари иштирок этди. Кенгашни Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов бошқарди.

Республика Вазирлар Маҳкамасининг «Аҳолига коммунал хизмат кўрсатиш тизимида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида»-ги, «Аҳолининг уй-жой-коммунал хизмат ва электр энергия учун ҳисоб-китоб қилишини яхшилаш чора-тадбирлари ҳақида»ги қарорларини амалга ошириш билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди. Шаҳар ҳокими ўринбосари В. Дорохов маъруза қилди.

Кенгашда коммунал хизмат сифатини янада яхшилаш ҳамда тармоқда бозор муносабатларини ривожлантириш асосида хўжаликни босқичма-босқич ўз харажатларини ўзи қоплашга ўтказишнинг муҳимлиги таъкидланди. Тошкент аҳолисига коммунал хизмат кўрсатишни тартибга солиш чора-тадбирларини амалга ошириш, коммунал хизмат тизимини самарали ислоҳ қилиш учун ушбу соҳа ходимлари масъулиятини ошириш зарурлигига алоҳида эътибор қаратилди. Шу билан бир вақтда шаҳар аҳолиси орасида шаҳарликларнинг турмуш шароитини яхшилаш мақсадида амалга оширилаётган ислоҳотларнинг моҳияти тўғрисида ҳар томонлама тушунтириш ишларини олиб бориш зарур.

(ЎзА)

(Давоми. Боши 1-бетда).

ЮКСАК МАЪНАВИЯТ — ЖАМИЯТ ТАРАҚҚИЁТИНИНГ АСОСИ

Вилоятда маънавий муҳитнинг бузилгани, айрим раҳбарларнинг орқасида суянган тоғи, ҳимоячиси борлигига ишонгани нақадар хунук оқибатларга олиб келганини яна шундан ҳам сезиш мумкинки, **1995-1998 йилларда бир қанча раҳбар ва мансабдор шахслар устидан жиноий иш қўзғатилди.**

Жумладан, ўзларига юклатилган мансаб ваколатларини суиистеъмол қилганликлари учун "Ғаллабанк"нинг вилоят бўлими собиқ бошқарувчиси **И.Саъдинов,** Ташқи иқтисодий алоқалар миллий банки вилоят бўлимининг собиқ бошқарувчиси **Ж. Неъматов**, "Навоий дон маҳсулотлари" ҳиссадорлик жамиятининг собиқ раиси **А. Адизов,** Навбаҳор тумани ҳокимининг собиқ ўринбосари **Э. Эрназаров** жиноий жавобгарликка тортилди.

Ҳокимнинг яна бир ишонган кадри — вилоят молия бошқармасининг собиқ бошлиғи **А. Раззоқов** миллионлаб сўм бюджет маблағларини доимий равишда ўзбошимчалик билан сарфлаган. Ўзига бюджет ҳисобидан хизмат машинаси сотиб олган. Беморларнинг озиқ-овқатига ажратилган маблағлар ҳисобидан касалхоналарнинг бош врачларига енгил автомобиллар олиб берган. Жаноб Раззоқовнинг "саховати" туфайли "Зарафшон" футбол клуби ривожи учун мўлжалланган пул ҳисобидан вилоят спорт қўмитаси раҳбарига енгил машина теккан. Бундан ташқари, ҳар бир тийинни тежаши лозим бўлган вилоят молияси мутасаддиси турли фирмаларга халқ меҳнати эвазига топилган пулларни "инъом" этган. Бу каби ҳотамтойликнинг туб сабабларини тегишли органлар пухта текшириб, ўз хулосасини чиқариши лозим, деб ўйлаймиз.

Энди қуйидаги мисолга эътибор беринг: вилоят марказида йўловчи қатновини яхшилаш мақсадида "Навоийтроллейбус" уюшмаси тузилган эди. **Тўрт йил бўлдики, ташкилот бор-у, аммо троллейбусдан дарак йўқ.** Маълум бўлдики, уюшма раҳбари **Х. Рустамов** мазкур корхонада жинояткорона "оилавий пудрат" тузиб, яъни ўғли, укаси, синглиси ва ҳоказо қариндошлари билан ўзаро тил бириктириб, ташкилотнинг катта маблағларини талон-тарож қилган экан.

Бу каби иллатларнинг илдизи, негизи қаерда? Нега вилоятда қонун ва тартиб бу қадар оёқости қилинди?

Қонун бажарилишини назорат қиладиган, давлат бойлигини ҳимоя этувчи, айни вақтда инсоф ва диёнатни унутган кимсаларни, айниқса, ҳаддидан ошган, қўпол бўлса ҳам айтиш керак, қутуриб кетган бундай раҳбарларни тартибга чақирадиган одам борми ўзи?

Куни кеча Самарқанд вилоятида раҳбар маънавияти, унинг жамият олдидаги бурчи ва масъулияти ҳақида аччиқ гаплар айтилди, дея эслатди Ислом Каримов. Самарқандда айтилган бир гапни яна бир бор таъкидлаш жоизки, эл ишониб топширган вазифани суиистеъмол қиладиган, шахсий манфаатини халқ ва давлат манфаатидан устун биладиган, ўзига ортиқча бино қўйиб, барчанинг нафратини қўзғатадиган раҳбарлар билан асло келиша олмаймиз! Одамлар ишончидан маҳрум бўлган бундай кимсалар ўрнини бўшатиб бериши керак. Уларни қонун асосида жавобгарликка тортиш лозим.

Бу бало-қазодан қандай қутулиш мумкин, бу муаммонинг қандай ечими бор?

1) Эски асоратлардан халос бўлган, замон талабига жавоб берадиган ёшларни қўллаб-қувватлаш;

2) Кўп партиявийлик асосидаги жамоатчилик назоратини кучайтириш, жамиятда демократик тамойилларни мустаҳкамлаш;

3) Мулкчилик масаласини ечиш;

4) Соғлом кучларни бирлаштириш ва янги ҳаракат, сиёсий кучлар фаолиятига йўл очиб бериш.

Ишнинг ўз ҳолига ташлаб қўйилгани, раҳбарларнинг ўз манфаати, ўз ташвиши билан оворалиги шунга олиб келдики, Навоий вилояти жиноятчиликнинг ўсиши бўйича мамлакатда энг биринчи ва энг аянчли ўринда турибди. Бу ерда умумий жиноятлар сони ҳар минг кишига ҳисоблаганда, республика кўрсаткичидан 24 фоиз кўпдир.

Бизнингча, бу ҳолнинг сабабларидан бири вилоятда ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг иши мутлақо қониқарли эмаслигидадир. Шу боис вилоятда юз бераётган қатор қотилликлар, ўта шафқатсизлик билан содир этилган жиноятлар жамоатчиликни ташвишга солмоқда.

Бундан ташқари, иқтисодиёт соҳасидаги жиноятлар, хусусан, ёнилғи-мойлаш материалларини ғайриқонуний сотиш, маҳсулотлар сифатини белгиловчи ҳужжатларсиз савдо қилиш, солиқ ва бошқа тўловлардан бўйин товлаш, харидор ва буюртмачилар ҳақига хиёнат қилиш, бозорларда савдо қоидаларини сурункасига бузиш ҳоллари ҳам кўпайиб бормоқда.

Бу каби хунук иллатларнинг олдини олиши ва уларни бартараф этиши лозим бўлган масъул шахсларнинг ўзи жиноятга қўл урса, бунга қандай тоқат қилиб бўлади?

Қуйидаги фактларга эътибор беринг: фақат 1997-1998 йилларнинг ўзида вилоят ички ишлар ходимларидан 32 кишига нисбатан жиноий иш қўзғатилди.

Улар жиноятларни фош этиш ўрнига жиноятлар ҳақидаги ариза ва хабарларни қабул қилмаслик, жиноятлар сонини ҳисобдан яшириш йўлига ўтиб олишган.

Вилоятда уюшган жиноятчиликнинг, коррупциянинг чуқур илдиз отгани ва бу ҳолнинг жамият ҳаётига таҳдид солаётгани, айниқса, ташвишлидир. Бу ҳолга кескин чек қўйиш ва зарба бериш лозим.

Бизнинг халқимиз жуда олижаноб, унча-мунча қийинчиликларни писанд қилмайдиган, ҳар нарсадан ҳам нолийвермайдиган халқ, дея давом этди Президент. Шу сабабки, бировдан ҳол-аҳвол сўрасанг, энг ночор ҳолатда ҳам, "худога шукур, яхши", деб жавоб беради. **Лекин азиз биродарлар, тушунинглар, ҳар қандай сабру тоқатнинг ҳам чеки-чегараси бор. Халқимизнинг бундай тантилигини, бағри кенглигини суиистеъмол қилмаслик керак.**

Энди шу нуқтаи назардан, оддий халқ учун энг зарур, энг ҳаётий эҳтиёж бўлмиш соғлиқни сақлаш, мактаб-маориф, маданият ва бошқа ижтимоий соҳалар аҳволига бир назар ташлайлик.

Вилоятда бемор болаларни даволаш ўринлари кейинги уч йил мобайнида 26 фоизга камайиб кетган. Оналар ва болалар ўлими бошқа вилоятларга нисбатан 10 фоизга кўп. Умуман, аҳолининг касалланиш даражаси республикадаги ўртача кўрсаткичдан 20 фоизга ортиқдир.

Маҳаллий бошқарув органларининг эътиборсизлиги туфайли Томди, Конимех туманларидаги қишлоқ тиббий муассасалари аҳолига зарур ёрдам кўрсата олмаяпти. Улар ўз вақтида дори-дармон билан таъминланмаяпти. Вилоятда ҳанузгача ихтисослаштирилган кардиология, онкология ва эндокринология диспансерлари мослаштирилган биноларда ишламоқда.

Маориф соҳасига келсак, вилоятдаги мактабларнинг 60 фоизи шароити чекланган, мослаштирилган биноларда жойлашган. 8 та мактаб биноси эса мутлақо яроқсиз ҳолга келиб қолган. Ҳар тўрт мактабнинг учтасига газ ўтказилмаган. Жами мактабларнинг ярми тоза сув билан таъминланмаган. Мактабларнинг аксариятида ошхона ва спорт заллари йўқ.

Таассуфлар бўлсинки, энг янги, кечагина қуриб битказилган мактабларда компьютер ва бошқа замонавий жиҳозлар уёқда турсин, оддий ўриндиқлар ҳам етишмайди.

Жиҳозлар ўз йўлига, лекин вилоят мактабларида биз умид боғлаган, келажагимиз вориси бўлмиш ёш авлодга атиги 10-синф маълумотига эга бўлган 422 нафар ўқитувчи сабоқ бераётганига қандай чидаш мумкин?

Вилоятда аҳолини газ ва тоза сув билан таъминлаш ҳануз катта муаммолигича қолмоқда. Навбаҳор, Қизилтепа туманларида тоза ичимлик суви билан таъминлаш 35-40, табиий газ билан таъминлаш даражаси Навбаҳор туманида 41 фоизни ташкил этади, холос.

Вилоятда уй-жой қурилиши 40 фоизга камайиб кетган. Зудлик билан зарур чоралар кўрилмаса, ҳукуматнинг қишлоқ инфратузилмасини 2000 йилгача ривожлантириш ҳақидаги қарори, уй-жой қурилишини қўллаб-қувватлаш бўйича давлат дастури барбод бўлиши мумкин.

Навоий вилоятида савдо ва маиший хизмат кўрсатиш ишларига ҳам етарли эътибор берилмаяпти. Вилоятнинг кўп жойларида, айниқса, Қизилтепа, Хатирчи ва Нурота туманларида 8 хил турдаги озиқ-овқат маҳсулотларининг сотувда йўқлиги учун оддий халқ олдида ким жавоб беради?

Пуллик хизмат кўрсатиш соҳасида ҳам аҳвол ачинарли.

Вилоят бошқарув тизимидаги нуқсонлар, қонунбузарлик, жиноятчиликнинг хавфли даражада кўпайиши, энг аввало, жойларда маданий-маърифий ишларнинг, маънавиятнинг сусайиб кетганидан далолат беради. Янада аниқроқ айтганда, **республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик марказининг вилоят бўлими, маҳаллий ўз-ўзини бошқариш идоралари иши замон талабларига жавоб бермайди.**

Буни шундан ҳам билиш мумкинки, кейинги йилларда Навоий вилоятида бирон-бир йирик маданий-маърифий тадбир ўтказилганини ҳеч ким эслай олмайди.

Ҳолбуки, мамлакатимиз аҳли жуда катта маънавий юксалиш жараёнини бошдан кечирмоқда. Миллий қадриятларимиз, анъаналаримиз қайта тикланмоқда. Буюк аждодларимизнинг таваллуд тўйларини нафақат ўз мамлакатимиз, балки бутун дунё миқёсида нишонлаяпмиз.

Лекин Навоий вилоятида шундай бир кайфият ҳукмронки, гўё бу замин харитада кечагина пайдо бўлгандай!

Маънавият, тарихий хотира, миллий қадрият тушунчаларининг жамият ҳаётидаги, ёш авлодни ўз Ватани ва халқига садоқат руҳида тарбиялашдаги аҳамияти тўғрисида гапирар экан, йўлбошчимиз мажлис аҳлига мурожаат қилиб, шундай деди:

— Азиз биродарлар, барака топкурлар, айтинглар-чи, сизлар ҳар куни кўриб ва кезиб юрадиган Кармана шаҳрининг ёши нечада?

Ёки Чўли Маликдаги эски работ ва сардобалар қачон пайдо бўлган?

Саримиш дараси ва ғоридаги ибтидоий суратлар бу ўлканинг энг қадимий маданият бешикларидан бири эканидан дарак бермайдими?

Нуротадаги эски тўғон-чи? Янглишмасам, бу тўғон Марказий Осиёдаги энг қадимги сув иншоотларидан бири-ку?

Бугун тақир саҳро бағрида Навоий каби кўркам шаҳарнинг қад ростлаб турганининг ўзи бир мўъжиза эмасми?

Навоийликлар фахр этса ва ўзгаларга кўз-кўз қилса арзийдиган нарсалар, буюк аждодларимиз ақлу заковати билан бунёд этилган тарихий, маданий ёдгорликлар озми?

Бунинг қадрига етиш, таърифу тавсифини жой-жойига қўйиш, нафақат мамлакатимизда, балки бутун дунёда тараннум этиш учун, энг аввало, шу юрт фарзандларида чин эътиқод, чин муҳаббат ва чинакам ихлос бўлиши керак, деб ўйлайман.

Энди зикр этилмиш савобли ишларга бош-қош бўлиши ҳам қарз, ҳам фарз бўлмиш вилоят оммавий ахборот воситаларининг аҳволига назар ташлайлик.

Афсуски, вилоятда "Тўртинчи ҳокимият" вакиллари ўзларининг асосий вазифаларини унутиб қўйишган кўринади. Чоп этилаётган мақола, берилаётган эшиттириш ва кўрсатувлар муаллифлари нуқул майда ютуқларни мақташдан нарига ўтмаяпти. Сиёсатимизнинг устувор йўналишлари, уни вилоятда амалга оширишдаги камчиликлар рўй-рост ёритиб берилмаяпти.

Аслида ёзаман, кўрсатаман, деган мард мухбир учун вилоятда муаммо ва нуқсонлар камми?

Яқинда вилоят газетасида пахта терими мавзуига бағишланган бир кичик мақола босилди. Нима экан денг, жаноб Ғаффоровнинг турмуш ўртоқлари катта бошларини кичик қилиб, пахта териш учун далага чиққан эканлар! Ана, сизга сенсация! Ана, сизга оламшумул янгилик! Буни ўқиб, беихтиёр мухбирга бундан бошқа гап қуриб қолганмиди? Уят, диёнат ва инсоф борми ўзи, дегингиз келади.

Кўриниб турибдики, вилоятда тўпланиб қолган муаммолар жуда кўп. Уларнинг сабаби эса битта — вилоят раҳбари, аччиқ бўлса ҳам айтиш жоизки, вилоятнинг аксарият фаолларида узоқни кўзлаб ишлаш, изланиш бўлмаган.

Мухтасар айтганда, вилоятдаги ижтимоий-иқтисодий вазият таҳлили аҳволни тубдан ва кескин ўзгартиришни тақозо этади.

Бунинг учун эса вилоят раҳбари давлат ва халқ манфаатини, қонун ва адолатни, оддий халқ манфаатларини ҳамма нарсадан устун билиши керак.

Вилоят раҳбари каттаю кичик, ёшу қари — жамики вилоят аҳлининг бошини қовуштириши, уларни улуғ мақсад, бунёдкорлик ишлари, фаровон ва буюк келажак йўлида жипслаштириши, сафарбар этиши, халқнинг бор куч-ғайратини мавжуд муаммоларни ҳал этишга йўналтирмоғи керак.

Республикамизда энг катта ҳудудга ва қудратли иқтисодий салоҳиятга эга бўлган Навоий вилоятининг бойлиги — унинг оғир-вазмин, ориятли ва меҳнаткаш халқидир, деди Ислом Каримов пировардида. Бу халқнинг кўнглини топган, юрагига кириб борган, дарду ташвишларига ошна бўлган раҳбар ўзини бахтиёр деб билса арзийди. Чунки бундай халқ билан ҳар қандай муаммони еча бўлади.

Ёруғ истиқбол учун каттаю кичик аҳиллик билан, қўлни-қўлга бериб, бир ёқадан бош чиқариб меҳнат қилса, ўйлайманки, вилоят ижтимоий-иқтисодий тараққиёти тезлашади, аҳолининг фаровонлик даражаси юксалади.

Энг муҳими, халқимизнинг аҳиллиги, адолатга ишончи, шу орқали меҳнатга муносабати, шижоати ошади.

(ЎзА)

САОДАТНОМА

МЎЪЖИЗАНИНГ ТУҒИЛИШИ

Бу мўъжазгина қишлоқ юртимиздаги шу каби юзлаб-минглаб аҳоли манзилларидан асло фарқ қилмайди. Аммо унинг номи, шуҳрати, шони бугун олам аро маълум ва машҳур. Чунки бу муқаддас заминда муҳаддислар султони, бутун дунёнинг имоми Муҳаммад Исмоил ал-Бухорий ҳазратлари мангу ором олиб ётибдилар.

Ер юзининг сайқали бўлмиш азим Самарқанддан ўттиз чақирим нарида жойлашган бу табаррук маскан ал-Бухорийдек азиз зотнинг шарофати билан орадан 1225 йил ўтиб мисли кўрилмаган даражада обод бўлди. Бобокалонимизнинг ўлмас руҳи поклари ўн икки асрдан кейин ҳам одамларни эзгулик ва яхшилик, инсоф ва диёнат йўлида бирлаштириб, уларни ўз фазлу карамидан баҳраманд этиб турибди.

Бугун бу ерда қад ростлаган олий иморатлар, масжиду мадраса, кутубхонаю қироатхона, меҳмонхонаю ошхоналар — барчаси ўзининг улуғворлиги ва бетакрор меъморий ифодаси билан кишини ҳайратда қолдиради. Буюк ватандошимиз хотирасига атаб барпо этилган боғу боғчалар, хиёбонлардаги ҳар бир дарахт, ҳар бир гиёҳ улуғ бобомизнинг ҳақларига тасбеҳ айтиб тургандек...

Февраль ойида мана шу жойлар ўйдим-чуқур хандақлардан иборат эди, десангиз бугун биров ишонмайди. Хайриятки, тарихни мангуга муҳрлайдиган фото, видео, кино деган ажойиб воситалар борки, улар бизни лофчиликда айбланишдан сақлайди. Бор-йўғи етти-саккиз ой мобайнида ана шу мислсиз мажмуа бино бўлди.

Президентимиз топиб айтганларидек, ***«бу қутлуғ масканни бунёд этган усталаримизнинг меҳнати ҳар қанча таҳсинга арзийди... Бир сўз билан айтганда, унинг бунёдкори бутун Ўзбекистондир».***

Бугун ал-Бухорий зиёратгоҳига келаётган минглаб юртдошларимиз, хорижий меҳмонлар унинг нилий гумбазларига боқиб, «Мўъжиза! Оллоҳнинг қудрат ва марҳаматидан бир нишона бу!» деб таъкидламоқдалар.

Комил ишонч билан айтиш мумкинки, бу муқаддас қадамжо чиндан ҳам мўъжизадир.

Аммо эзгу орзулар, олижаноб ниятлар ўз-ўзидан мўъжизага айланмайди.

Мўъжизалар замирида минг-минглаб инсонларнинг ақл-заковати, меҳнат-машаққати, беором, уйқусиз кечалари, фидойи заҳматлари, қалб саховатлари ётади.

Мўъжизалар замирида ана шу минг-минг одамларнинг бошини қовуштирадиган, уларнинг саъй-ҳаракатларига қанот берадиган, эл-юртининг камоли, халқининг омонлиги, фаровонлигини ўз ҳаётининг мазмуни, ўзи учун олий саодат деб биладиган Миллат Сардорининг беҳаловат фаолияти ётади.

Хўш, Имом ал-Бухорийнинг улуғ нуфузи ва мислсиз мақомига ғоят муносиб бўлган бу меъморий мўъжиза қай тариқа дунёга келди?

«Бу ёдгорлик мажмуи Ислом оламида юксак обрў-эътибор қозонган улуғ ватандошимиз, Ҳадис илмининг султони, буюк аллома Имом Исмоил ал-Бухорий таваллудининг 1225 йиллиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов раҳбарлигида яратилган лойиҳа асосида Самарқанд, Бухоро, Хива, Тошкент, Андижон, Наманган, Қўқон, Шаҳрисабз халқ усталарининг олтин қўллари билан барпо этилган».

Имом ал-Бухорий ёдгорлик мажмуи дарвозаси пештоқидаги ёзув.

Меъмор Абдуқаҳҳор Турдиев ҳикоя қилади:

— Бизнинг ижодий гуруҳимиз 1997 йил давомида Имом ал-Бухорийга бағишланган ёдгорлик мажмуи лойиҳасининг дастлабки вариантлари устида иш олиб борди. Декабрь ойида лойиҳа бир гуруҳ мутахассислар, мутасадди раҳбарлар иштирокида муҳтарам юртбошимиз Ислом Каримов ҳузурида муҳокама қилинди.

Президент ҳар биримизнинг фикримизни диққат билан эшитдилар. Ҳаммамиз бирин-кетин мулоҳазаларимизни билдиргач, у киши менга юзланиб шундай савол бердилар:

«Мана шу ёдгорлик мажмуининг асосий нуқтаси, сизнингча, нимадан иборат?»

Табиийки, мен ўз тушунчам бўйича жавоб берган бўлдим. Шунда Ислом ака бироз ўйланиб турдилар-да, ғоят муҳим ва зарур фикрларни баён қилдилар, биз ёзиб олдик. Бу фикрлар кейинчалик бутун лойиҳалаш ва қурилиш ишларида биз учун асосий дастур бўлиб хизмат қилди:

«Имом ал-Бухорий ёдгорлик мажмуидаги бош нуқта — бу алломанинг қабр-мақбарасидир, — дедилар Президентимиз. — ***Бутун дунёдан миллионлаб одамлар, аввало, шу қабрни зиёрат қилиш учун, ўзларини поклаш, руҳий тозариш, савобга дохил бўлиш учун келадилар.***

Binобарин —

Бинобарин, лойиҳадаги бош нуқта мақбара бўлса, лойиҳанинг асосий мазмуни нимани ифода этиши керак?

Менинг назаримда, биз меъморий ечимнинг марказига ал-Бухорий қабр-мақбарасини қўйишимиз зарур. Бу муқаддас даргоҳ эшигидан ким-ки кириб келмасин, унинг кўзига, энг аввало, улуғ аждодимизнинг абадий оромгоҳи ташланиши керак. Бошқача қилиб айтадиган бўлсак, мақбара — бутун мажмуанинг бош ғояси, мафкурасидир.

Кўриниб турибдики, лойиҳанинг ҳозирги вариантида қабр умумий ансамблдан узилиб, бир четда кўримсизгина бўлиб қолган.

Хўш, уни қандай қилиб ўртага оламиз? Меъморий пропорцияларни қандай тузамиз?

Агар мақбара ҳовлининг ўртасида бўлмай, бир четкада қолиб кетса, унда ёдгорлик мажмуининг баҳоси икки пулга ҳам арзимайди. Демак, ён-атрофда қуриладиган иморатлар, яъни масжид, меҳмонхона, қорихона, кутубхона ва бошқа иншоотлар мақбара билан узвий меъморий уйғунлик ва мутаносибликда барпо этилиши шарт».

Муҳокама жараёнида Президент бўлғуси мажмуанинг ўзига хос қиёфага эга бўлиши лозимлигини қайта-қайта уқтирдилар:

«Биз Ислом дунёсидаги кўплаб муқаддас обидаларни биламиз, эшитганмиз, кўрганмиз. Мана, Мадинаи Мунавварадаги табаррук қадамжолар дейсизми ёки Маккадаги зиёратгоҳларни оласизми, албатта, улар бутун оламга машҳур. Лекин Имом ал-Бухорий мақбараси уларнинг барчасидан ажралиб туриши, ўзига хос ва ўзига мос бетакрор қиёфаси, шаклу шамойили билан кўрган одамни лол қолдириши керак.

Бу ёдгорлик тимсолида ота-боболаримиздан мерос бўлиб келаётган меъморий анъаналар, Шарқ фалсафасининг юраги бўлган Самарқанд, Бухоро, Хиванинг тарихий обидаларида акс этган бекиёс бинокорлик услублари яққол ифода топиши зарур.

Бағдод, Қоҳира, Байрут, Дамашқ, Истанбулда улуғ-улуғ обидалар бор. Ана, Қуддуси шарифда оқ тошдан қурилган Ал-Ақсо масжиди бор. Биз, албатта, уларни муқаддас маконлар деб тан оламиз. Лекин улардан нусха кўчириш йўлидан бормаслигимиз керак. Чунки нусхакашлик шу буюк обидаларнинг ҳам, ал-Бухорий мақбарасининг ҳам қадрини туширади, ўзига хослигини йўқотади, — деб таъкидладилар юртбошимиз. — ***Шунинг учун ҳам масжид, меҳмонхона, ҳовли йўлакларини, гумбазлар ва дарвозаларни лойиҳалаш ва бунёд этишда Амир Темур, ат-Термизий, Баҳоваддин Нақшбанд мақбараларидан андоза олинглар. Шу билан бирга, уларга замонавий шакллар ҳам омихта қилинса, кўркига-кўрк қўшилиб, салобат ва улуғворлиги янада ортади».***

Шу муҳокамада ал-Бухорий ёдгорлик мажмуининг бинокорлик материаллари қандай бўлиши лозимлиги ҳақида сўз борди. Ислом Абдуғаниевич бу борада ҳам аниқ ва пухта кўрсатмалар бериб, жумладан, шундай деганлари ҳозир ҳам эсимда турибди:

«Бизда азалдан тарихий-меъморий обидалар пишиқ ғиштдан барпо этилган. Бунда табиий иқлим шароитларимиз, ташқи муҳит таъсири ҳар томонлама ҳисобга олинган. Иморатларнинг деворларигина эмас, ҳовлилар, масжид-мадрасаларнинг саҳнлари ҳам пишиқ «мусулмоний» ғишт билан қопланган. Ал-Бухорий мажмуини қуришда биз ҳам шундай қилишимиз керак.

Мен буни алоҳида таъкидлаб айтаётганимнинг боиси шуки, айрим қурувчи раҳбарларимизда бетонпарастлик касали бор. Уларга қолса, буюк муҳаддиснинг хотирасига атаб қураётган шу табаррук зиёратгоҳимизни ҳам Мирзачўлдаги темир-бетон сув иншоотларига ўхшатиб бирпасда юмалоқ-ёстиқ қилиб ташлашлари мумкин. Шунинг учун бу масалага жиддий эътибор бериш зарур».

Президент шундай деб яна йиғилганларга савол билан мурожаат қилдилар:

«Қани, айтинглар-чи, агар биз ўз миллий анъаналаримизга мос иморатлар қурмоқчи бўлсак, ота-боболаримиздан қолган биноларнинг энг асосий жиҳатлари нимадан иборат?»

Сўнгра бизнинг жавобимизни ҳам кутиб турмасдан ўзлари шундай деб давом этдилар:

«Биринчиси — ғишт, иккинчиси — устун. Миллий иморатсозлигимизнинг икки асосий таянчи шу.

Шунинг учун ҳам ал-Бухорий масжид-мақбараси мажмуида ўша «мусулмоний» ғиштдан топиб ишлатасизлар. Безаш ишларида Ўзбекистонимизнинг бебаҳо ранг-баранг бинокорлик тошларидан кенг фойдаланиш лозим. Ҳовлининг меъморий нисбатларини белгилашда ҳам миллий-маҳаллий анъаналарни асос қилиб олиш керак.

Яна бир топшириқ шуки, мақбаранинг икки томонидан олди очиқ, катта баҳаво айвон қуришни режалаштирасизлар. Айвонга етмиш тўртта ўймакор устун ясаб ўрнатасизлар. Устунларнинг сифатига, айниқса, ёғочига алоҳида эътибор беринглар. Чинор, арча, ёнғоқ, гужум каби маҳаллий дарахтлардан бўлсин. Устунларнинг бир қисмини Хоразм усталарига, бир қисмини Самарқанд ва Бухоро усталарига, яна бир қисмини фарғоналик усталарга буюртма бериш керак. Айвон шифтларини безаш ишларида ҳам барча вилоятларнинг усталари иштирок этсин. Шундагина у чинакам умуммиллий, умумхалқ ёдгорлиги бўлади».

Технологик нуқтаи назардан, қолаверса, ишларни тезлаштириш учун мажмуага бирор-бир қурилиш трестини жалб қилиш, очиғи, ҳам қулай, ҳам осон эди. Аммо юртбошимиз, шу каби мулоҳазалар туғилиши мумкинлигини олдиндан сезгандек, пировардида, шундай дедилар:

«Биз улуғ ва савобли, тарихларда қоладиган бир ишга қўл урмоқдамиз. Унинг аҳамияти, қадр-қиммати йиллар, асрлар ўтиб билинади. Ватанимизнинг қайси бурчагидан бўлмасин, шу қурилишда иштирок этган ҳунарманд усталар ўзларининг ишларини умрбод эслаб юрадилар. Уларнинг фарзандлари эса оталари билан, уларнинг шу заминда қолдирган бунёдкорлик ишлари билан доимо фахрланиб юради. Бу — масаланинг тарбиявий томони.

Мажмуани барпо этишга қанча кўп мўмин-мусулмонлар ҳисса қўшса, ўйлайманки, нафақат шу одамларнинг ўзлари, балки Имом Бухорий бобомизнинг ҳам арвоҳлари шод бўлади. Халқимиз, миллатимиз шундай улуғ ишлар, улуғ ғоялар атрофида, руҳий-илоҳий асосларда бирлашади. Бу — савобга дахлдор бўлиш истаги, эзгуликка интилиш туйғуси. Бундай ватандошларимиз қанчалик кўп бўлса, ишончим комилки, Оллоҳ биздан шунчалик рози бўлади».

Биз — меъморлар, қурувчилар, усталар Президентимизнинг шу сўзларидан илҳомланиб, янада куч-ғайрат билан ишга киришдик. Бу орада юртбошимизнинг юқорида зикр этилган фикр-мулоҳазалари асосида лойиҳанинг янги варианти дунёга келди.

Кейинчалик ҳам Ислом ака бу мавзуга бир неча бор қайтиб, ҳар сафар янги-янги ғоялар ва таклиф-ташаббуслар билан лойиҳани тўлдириб, бойитиб бордилар.

Шу йилнинг ёзида эса қурилиш майдонига махсус ташриф буюриб, амалга оширилаётган ишлар билан яқиндан танишдилар. Ҳар бир иморат, ҳар бир дарвозани синчиклаб кўздан кечирдилар, фавворалар қуриш, мақбара ҳовлисидаги қадимий ҳовузнинг табиий ҳолатини сақлаб қолган ҳолда таъмирлаш, сағанадан дахмага тушиладиган йўлакни қандай асосда қуриш, қандай қандиллар ўрнатиш, мармартошларнинг сифатидан тортиб ранг танлаш масаласигача қимматли йўл-йўриқ ва маслаҳатлар бердилар.

Шунинг учун ҳам биз Имом ал-Бухорий ёдгорлик мажмуининг бош меъмори Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовдир, деб тўла асос билан айтамиз. У кишининг бевосита раҳбарлигида мен каби оддий бир меъморга шу буюк ишларда иштирок этиш шарафи насиб этганидан умрим борича ифтихор қилиб юраман.

Абдуқаҳҳор ака айни ҳақиқатни сўзладилар. Биз шуни қўшимча қилмоқни жоиз деб биламизки, нафақат Имом ал-Бухорийнинг, балки Амир Темурнинг, Баҳоваддин Нақшбанднинг, Мирзо Улуғбек ва Бобур Мирзонинг, Аҳмад Фарғоний ва аз-Замахшарийнинг ва яна бошқа ўнлаб улуғ аждодларимизнинг мангу оромгоҳларини обод қилиш, меросларини ўрганиш, хотираларини абадийлаштириш фикри Президентимиз юрагида истиқлолнинг дастлабки кунларидаёқ пайдо бўлганлиги, шубҳасиз.

Ҳазрати Бухорий боқий уйқуда ётган бу сокин ва муборак масканга ҳар сафар йўллари тушаркан — гоҳ мусулмон мамлакатларидан ташриф буюрган давлат бошлиқлари билан, гоҳ эса бошқа бир муносабат билан бу даргоҳга зиёратга келганларида, юртимиз раҳбари уни мана шундай муаззам ҳолатда, обод ва улуғвор қиёфада кўришни орзу қилган, хаёлан қайта-қайта режалар тузган бўлсалар, ажаб эмас.

Шунинг учун бўлса керак, у киши бундан беш йил муқаддам — 1993 йил 19 октябрда шундай деб ёзган эдилар:

«Диёримиз ўғлони, халқимизнинг муносиб фарзанди ва буюк муҳаддис Имом Исмоил ал-Бухорий мақбарасини зиёрат қилиш мен учун улуғ ва шарафли вазифани адо этиш билан баробардир... Келажакда бу макон Ислом аҳли учун муқаддас қадамжо ва ғоят гўзал зиёратгоҳлардан бирига айланишига ишончим комил».

Парвардигорга шукурлар бўлсинки, орзуларимиз ижобат бўлган мунаввар кунларга ҳам етиб келдик.

Шу эзгу орзуларнинг ушалгани барчамизга, энг аввало, йўлбошчимизга муборак бўлсин!

Тўйдан кейинги ўйларимизни Президентимизнинг шу қутлуғ маросимда айтган ушбу сўзлари билан якунласак, назаримда, хато қилмаган бўламиз:

«Савобли ишларни қилган одамга, унинг элу юртига, албатта, Оллоҳнинг раҳматлари ёғилади. Муқаддас Қуръоний оятда таъкидланганидек, «Яхшиликнинг мукофоти фақат яхшиликдир».

Хайриддин СУЛТОН.

ТАҲЛИЛ

БОҒНИ ПАРВАРИШ ҚИЛМАСАНГИЗ... УЗУМИНИ ЕЁЛМАЙСИЗ

Сурхондарё вилояти «Мевасабзавот» ишлаб чиқариш бирлашмаси тизимидаги хўжаликларда ўтган йили ҳар бир туп мевали дарахтдан ярим челакдан ҳосил олинди.

Бирлашманинг йигирмадан зиёд хўжалиги ва бу хўжаликларнинг 1566 гектар ҳосилга кирган боғи бор. Шу майдонлардан бултур 5105 тонна мева йиғиштириб олинди. Бирлашма бўлим бошлиғи Х. Болтабоевнинг гапни илмга боғлаб, бир гектар боғда ўртача 600 туп мевали дарахт ўсади, деб айтгани рост бўлса, бизнинг ҳам ярим челак ҳақидаги фикримизни ёлғонга чиқаролмайсиз.

Ҳар қачон бўлганидай, бу йил ҳам вилоятнинг соҳибкорлари пишиқчилик олдидан кенгашиб, аччиқ-чучук гапларни ўртага ташлаб, маслаҳатлашиб олдилар. Кенгаш давомида республика Вазирлар Маҳкамасининг «1998 йил ҳосили — мева-сабзавот маҳсулотларини тайёрлаш, қайта ишлаш ва сотиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорида белгиланган вазифаларни бажармоқ учун бултурги камчиликларни такрорламаслик, имкониятлардан дурустроқ фойдаланиш, тажриба ўрганиш жиҳатларига эътибор қаратилди.

БИР ГЕКТАР ЕРДАН 600 МИНГ СЎМ ДАРОМАД

Шундай даромад олаётган боғбонлар — Сариосиё тумани, Гулат Хидиров номли жамоа хўжалиги, Носирхон Тўрақулов бошлиқ деҳқон-фермер хўжалигининг аъзолари.

Носирхон бобонинг кўкрагига тушган соқолию бошидаги салласига қараб, адашманг. Зиёли одам. Олий маълумотли ҳосилот. Кўп йиллар масъул вазифаларда ишлаган.

Эллик уч ёшида Носирхон қишлоғига қайтиб келди. Кўчат ўстириб, тирикчилик қилди. Сўнг Ҳасанхон, Оқпечак, Туябўйин массивларида мевали боғлар яратди. Тўқсон бешинчи йилда фермер хўжалигини тузди. Хўжаликка «Боғи-бўстон» деб ном қўйди. Ўзи раис бўлди ва тўқсон еттинчи йилга келиб, «стар кримсон» деган олмалари шиғиллаб ҳосил тугди. Ҳар олмаларки, чойнакдай. Рангларини кўринг - бахмалдай. Бозоргир. Икки ярим миллион сўм даромад олди. Носирхон бобонинг ҳар бир туп олма дарахти беш челак — 42 килограммдан ҳосил берди. Ўша икки ярим миллион сўм йигирма кишига маош сифатида тақсимланди.

Энди, етмишга кирган, қамчини дастасидан тишлаб олиб, отига енгилгина миниб оладиган бу одамнинг режаларини эшитинг-да. Ҳозир улар 130 гектар ерда (шунинг аксарияти лалми ерлар) олма ўстиряпти. Қия адирликларда бир текис ўстирилган, қатор оралари ҳайдалган, бўғизлари ағдариб қўйилган олма дарахтларини кўрсангиз, баҳри-дилингиз очилади.

Яна икки йилдан сўнг бу лалми адирдаги боғлар тўла ҳосилга киради. Яна икки йилдан сўнг «Боғи-бўстон»» икки минг тонна олма етиштириш имкониятига эга бўлади. Демакки, килограммини ўртача эллик сўмдан сотсами, 100 миллион сўм нақд даромад олади.

Ҳозир кўрсангиз, Носирхон бобонинг қўлтиғида папка. Папканинг ичида тадбиркорлар палатаси билан ҳамкорликда тўлдирилган қоғозлар. Энди Газарак қишлоғига кичкина бўлса-да, мевани қайта ишлайдиган завод олиб келсамми, деб юрипти.

«Боғи-бўстон» хўжалиги қишлоқда тиббий маскан, наввойхона, сартарошхона, пойафзал таъмирлаш хонаси қурди. Йўлларни созлаяпти. Энди бозор қуришмоқчи.

«БОҒЛАРИМИЗДАН БОЛ ТОМАДИ»

Ишонсангиз, ўтган йили Жарқўрғондаги «Чорвоқ» фермер хўжалиги ҳар бир туп мевали дарахтдан 2,8 килограммдан ҳосил олипти. Бир гектар мевазор хўжаликка 8 минг, бир гектар узумзор 20 минг зарар келтирипти.

Мендан бу гапни эшитиб, «Дашнобод» (Сариосиё) хўжалиги бош ҳосилоти Нурмат Каримов ажабсинди. Боғ-роғ — бу ҳам хазина. Боғи борнинг бойлиги бор-ку, деди. Ва ўзининг бу гапларини «Дашнобод» мисолида қуйидагича шарҳлаб берди.

Хўжаликнинг бир ярим минг гектардан зиёд боғи бор: анор, хурмо, олча, ёнғоқ, 180 гектарда лалми олмазор... Пўлат Давлатов деганлари бу йил биринчи марта олча қоқисини тайёрлапти. Харидор нақд — «Кока-кола» компанияси! Анжирни ҳам бу йилдан бошлаб қуритиб олаяптилар экан.

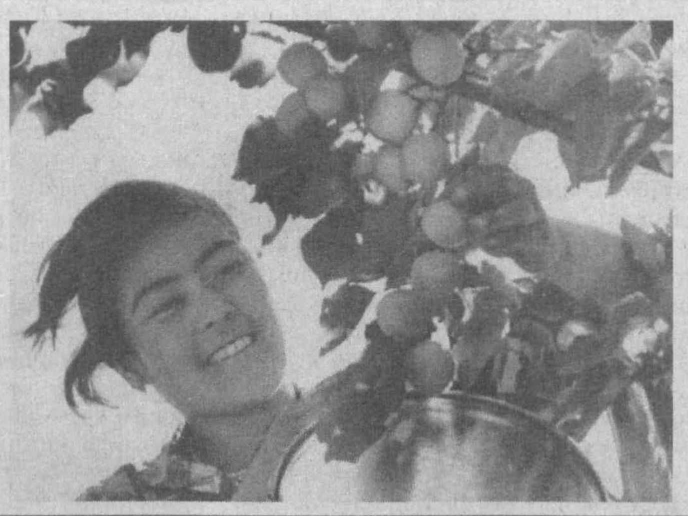

Бу йил бўлса яна бир тажриба синаб кўрилади. Узум қиш фаслида ҳам токнинг ўзида сақланади. Узумнию, биласиз, шираси мўл. Қишда совуқ урмайди. Яхши қўриқласалар, бас, мўл-кўл даромад.

— Қайта ишловчилар билан, банк билан муомалаларимизнинг қўри бўлмаяпти, — дейди Нурмат ака бошини чайқаб. — Бу йил, масалан, токзорларимизга антрогноз деган офат хуруж қилиб қолди. Химикат сотиб олайлик, деб пул сўраб банкка борамиз. Йўқ. Ўз пулимизни ўзимиз ололмаймиз. Чўнтак телефонларни кўриб ҳавасим келади. Банк, савдо-сотиқ, маркетинг муомалаларини шу телефон ёрдамида бажарсанг-у, бошқа нарсага алағда бўлмай меҳнат қилсанг...

«ОЛ ТОВОҒИМ, БЕР ТОВОҒИМ»,

деган ҳикматга амал қилиб борилса, боғдорчиликдаги ишларимиз ҳамма жойда юришиб кетади, деган гап билан тугатди бош ҳосилот мулоҳазаларини. Шўрчи туманидаги «Полвонтош» жамоа хўжалигининг раиси Нормўмин Тошмиров бўлса бундай деди:

— Денов вино-ароқ заводи сочимизни оқартириб юборди. Бултур 670 тонна узум сотгандик уларга. Қани энди пулини ҳозиргача ололсак. Бу йил ҳам ўртамизда минг тонна узум сотиш шартномамиз бор. Пулини вақтида олишдан бўлса умид йўқ. Ай, товоқ олганингдан сўнг қайтариб беришни ҳам бил-да, шоввоз, дегинг келади.

— Дашнободлик агроном тўғри айтипти. Мева-узум ҳам туганмас хазина, — деб гапини давом эттирди раис. — Хўжалигимизнинг 208 гектар узумзори бор. Бултур ҳар гектар ердан олган даромадимиз 140 минг сўмга тўғри келди. Вилоятимизнинг кўламида олиб қаралса, бу энг баланд кўрсатгичлардан бири. Лекин бир кило узумни 15 сўмдан сотиш... Гап бўптими шуям. Ҳозирги даромад даражасини икки... тўрт-олти бараварига ошириш имкониятлари турипти. Фақат... яхши ишламаяпмиз.

Менимча, вилоятда боғ-токзорларни лалми ерлар ҳисобига икки-уч баравар кенгайтириш керак. Илм-фанда ҳозир экинларни томчилатиб суғориш деган гап чиққан. Ғўзани томчилатиб суғориш — қийин иш. Ғўза бир гектар ерда юз минг туп бўлади, ахир. Сув томиб туриптими-йўқми, деб қайси бирини кузатиш мумкин? Лекин бу тажрибани боғдорчиликда қўлласа самарали бўлар. Бир нарсани айтай: ғўза — сувсевар экин. Ўзи майдагина бўлгани билан бир туп ғўза бир туп бодом ёки олма, ток дарахтидан кўп сув талаб қилади. Томчилатиб суғоришни боғдорчиликда қўллаш маъқулроқ деганим шундан.

* * *

Носирхон бобо, юк мошинам йўқ, мошинам бўлганда олмаларимни катта-катта бозорларга ўзим олиб чиқардим, ҳозиргидан икки баробар зиёда даромад қилардим, дейди.

Қўша-қўша мошинаси бор, мана мен деган хўжаликларнинг раислари бўлса тескариси — узумию мевасининг пайкалига мошина етаклаб борган тижоратчига бозор нархидан икки баравар арзонга пуллаб қўя қолади. Масалан, вилоят «Мевасабзавот» ишлаб чиқариш бирлашмаси шу йилнинг биринчи ярмида экспортга 60 минг долларлик маҳсулот чиқармоғи лозим эди. Режа бор. Ваъда бор. Энг муҳими, имконият бор. Сурхондарёнинг тупроғидан қишин-ёзин бол томиб туради. Ёзни айтмайлик, қишда ҳам хурмо, лимон, ерёнғоқ, бошқа қуруқ мевалар... Лекин четга мол чиқариш кўнгилдагидай эмас. «Мевасабзавотузум-холдинг» компанияси вилоят бўлимида ҳам шу — бозор қарашга, бозор топишга, жой топишга астойдил уриниш йўқ, изланиш йўқ.

Вилоят деҳқон-фермерлар уюшмаси раиси Райимқул Чоршанбиев яқинда бўлиб ўтган йиғилишларнинг бирида томорқачиларни мақтаб қолди. Томорқачиларимиз 7 минг тоннага яқин мева, сабзавот ва узумни четга чиқарди, деди. Ҳалоли бўлсин ўша томорқачилару томорқадан олган маҳсулотини узоқ-узоқ бозорларга элтаётган ишбилармонларнинг.

Лекин шу ерда бир савол туғилиши табиий. Бирлашма хўжаликларининг томорқачилардан ортда қолиб кетаётганига изоҳ борми? Бирлашма таркибидаги боғ-токзорларнинг атиги тўртдан бир қисми ижарага берилган. Бандихон туманида, масалан, боғ-узумдан тушадиган ижара ҳақини хазинага кирим қилиш 2-3 фоиздан ошмайди. Бу бўлса туманда ижара тажрибаси жорий этилмаганини ёки ижарачилар даромадлари яхши ҳисоб-китоб қилинмаётганини билдиради. Эҳтимол, соҳани ривожлантиришга шунга ўхшаш ишни ташкил этишдаги уқувсизликлар халақит қилаётгандир?

Мен молини экспорт қилаётган томорқачи ва тижоратчиларнинг рўйхатига кўз югуртирдим. Бирови 10, яна бирови 20 тонна узумни ёки тарвузни четга олиб кетаяпти. Тегишли идоралар бу маҳсулот мазкур кишининг ўз томорқасида етиштирилган, деб қоғоз бераяпти. Энди, ўша «мазкур»нинг томорқасида бир узишда йигирма тонна узум берадиган пайкали бормикан, деган гап кўнгилдан ўтади. Ўша «мазкур» хўжаликнинг раиси билан гапни бир ерга қўйиб олиб (эҳтимол-да), мошинасини ўша хўжаликнинг боғидан тўлдириб олмаяптимикан? Ўша раис, така бўлсин — сут берсин, қабилида иш тутиб, тижоратчининг майин муомалаларига кўнгли ийиб, бозор талабларию элнинг, кўпнинг манфаатини унутиб қўймаяптимикан?!

Ҳарқалай, бу соҳани ривожлантириш, экспортга мол чиқариш, боғ-роғлардан мўл ҳосил, мўмай даромад олишни таъминлащ иқтисодий ислоҳотларга жиддий ёндашишни, юрт манфаатларига фидойилик кўрсатишни тақозо қилади.

Вазирлар Маҳкамасининг биз юқорида эслаб ўтган қароридан келиб чиқиб, сурхондарёликлар ҳам узумни 1,6 баравар, мевани 1,3 баравар кўпайтирамиз, деб туриптилар. Энди, бир дарахтдан олинаётган ярим челак мевани шунчага кўпайтириш... камлик қилмайдими? Ахир, Носирхон бобонинг «старкримсон» олмалари фақат Ҳисорнинг эмас, бир томони Кўҳитанг, яна бир томони Боботоғ лалми ерларида ўстирилса, бошқалар ҳам Тошмамат Ражабовга (Шўрчи) ўхшаб гектаридан 140 центнердан узум етиштирса, челаклару омборлару хазиналар тўлиб тошиб қолмайдими...

Олимжон УСАНОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

ДУНЁ ДАРАКЛАРИ

ДЕМОКРАТЛАР ҒАЛАБАСИ

АҚШда 3 ноябрь куни бўлиб ўтган оралиқ сайловларда республикачилар Конгрессдаги мустаҳкам мавқеини сақлаб қолди ва штатлардаги қонунчилик кенгашларида ҳам улар кўпчиликни ташкил этади. Бироқ демократлар ҳам Конгрессда, ҳам қонунчилик кенгашларида қўшимча ўринларга эга бўлиб, уларнинг позициясини анча заифлаштириб қўйди.

Атиги икки ҳафта олдин жамоатчиликнинг мазкур сайловда республикачиларнинг ғалабасига ишончи баланд эди. Бироқ республикачилар Президент Клинтоннинг Моника Левински билан можаролари юзасидан лавозимидан истеъфо беришини талаб қилгани сайин уларга аҳолининг эътиқоди пасайиб борди. Сайловчилар бу можаронинг ҳадеб давом эттирилишини истамади.

Гарчи Президент бу йил сайловда ўз номзодини қўймаган бўлмаса-да, лекин сайловчилар унинг истеъфо беришига рози эмаслигини оралиқ сайлов жараёнида намойиш этди. Улар Клинтоннинг ички ва ташқи сиёсий фаолиятини маъқулламоқда ва мамлакат иқтисодининг аҳволидан мамнун эканлигини изҳор этмоқда.

Сайловлар тугагач, Клинтон баёнот бериб: “Сиёсатни бир чеккага қўйиб, мамлакат фуқароларининг муаммолари билан шуғулланиш пайти келди”, деб айтди.

АҚШ Президенти саволларга жавоб бера туриб, яна: “Бўлиб ўтган сайлов тараққиёт — партиявий манфаатлардан, одамларнинг турмуши — сиёсатдан устун, деган сиёсий йўлнинг тўғри эканлигини яна бир карра исбот қилди”, — деди.

ИМТИЁЗЛИ ҚАРЗ

БИШКЕК. Япония ҳукумати қарийб беш йилдан буён Қирғизистон тиббиёт ходимларига кўмак бериб келади. Моддий етишмовчилик туфайли оқсаётган соҳа — тиббиётни ривожлантириш учун Япония ҳукумати Қирғизистон Соғлиқни сақлаш вазирлигига имтиёзли қарз беришга қарор қилган. Қирғизистон соғлиқни сақлаш вазирининг таъкидлашича, Япония ҳукумати мамлакатдаги онкология марказини замонавий тиббий жиҳозлар билан таъминлаш учун яна имтиёзли қарз бериш масаласини кўриб чиқмоқда.

СОҒЛИК АФЗАЛМИ, БОЙЛИК?

Иқтисодий аҳволнинг ночорлиги боис Шимолий Корея маблағ топиш мақсадида турли мамлакатлардан саноат чиқиндилари, эски-туски буюмлар қабул қилиб олмоқда. Япониянинг «АСАХИ» газетаси хабарига қараганда, булар пластмасса ҳамда электрон буюмлар, қурилиш чиқиндиларидан иборат.

Маълум бўлишича, КХДР АҚШ дан 1 тоннасига 200 доллар бериш ҳисобига 10 минг тонна уй чиқиндиларининг мамлакатга олиб кирилишига рози бўлган.

Хабарларда қайд этилишича, чет элдан чиқиндилар олиб кириш ҳисобига валюта ишлашга интилаётган ташкилотлар асосан давлат муассасаларидир.

Халқаро экология ташкилотлари бу ҳолдан катта ташвиш билдирмоқдалар.

ЯНГИ КОНЦЕРН ТУЗИШМОҚЧИ

БОНН. Германия автомобилсозлик саноати гигантларидан бири — "Даймлер-бенц" концерни ҳиссадорлари ўз акцияларининг 98 фоизини"Даймлер-Крайслер" АҚШ-Германия қўшма концерни акцияларига алмаштиради, деб хабар берди "Даймлер-Крайслер" концерни вакиллари.

Икки концерн тузган шартномага асосан, янги "Даймлер-Крайслер" концерни тузилиши керак. Унинг акциялари 17 ноябрдан бошлаб савдога қўйилади.

(ЎзА ва хориж матбуоти хабарлари асосида тайёрланди).

Мардлар қўриқлайди Ватанни

Каттақўрғон туман мудофаа бўлинмасининг кенг ҳовлиси хизматга чақирилган навқирон ёшлар билан гавжум. Эндигина ўн етти баҳорни қаршилаётган бу йигитларнинг юзаларида табассум, қалбларида эса она-Ватанга муҳаббат туйғуси жўш уриб турибди.

ФИДОЙИЛАР

Мана, бўлажак аскарлар саф тортишди. Туман мудофаа бўлими бошлиғи, майор Эркин Қаюмов бир гуруҳ ота-оналар иштирокида уларга қарата шундай деди: “Азиз ёшлар, бугундан эътиборан сизлар катта имтимҳон олдида турибсизлар. Бу, мустақил Ватанимиз тинчлигини қўриқлаш, она-юртимиз шон-шавкати йўлида садоқат билан хизмат қилиш синовидир. Бугун сиз собиқ совет давридаги сингари бошқа республикаларда эмас, балки ўзимизнинг серқуёш Ўзбекистонда хизмат қиласиз. Мамлакатимизда иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш, саноат, қурилиш ва бошқа соҳаларнинг ривожланишида сизнинг бурчингиз, садоқатли хизматларингиз беқиёс аҳамиятга моликдир. Бу борада сизларга мустаҳкам соғлиқ, хизмат бурчларингизни виждонан ўташга омад тилайман”.

Биз шу куни Эркин Қаюмов билан ҳарбий хизматга чақирув ишлари хусусида суҳбатлашдик:

— Мустақиллигимиз шарофати туфайли, -дейди майор, — бугунги ёшларимизнинг дунёқараши ўзгача. Собиқ иттифоқ даврида ўзга юртларга ҳарбий хизматга жўнатилганларнинг ота-оналаридан: “Боламни урибдилар, шунинг учун хизматни давом эттиришдан бош тортаяпти” деган шикоятлар кўп бўларди. Бугун эса бутунлай бошқача. Ёшларнинг ўзлари “Мени хизматга юборишингизни сўрайман” деб бўлимимизга мурожаат қилишмоқда. Масалан, 1981 йилда туғилган Мансур Ўролов шундай ариза билан илтимос қилди. Биз ундан хизматга бунчалик иштиёқи зўрлигининг сабабини сўраганимизда, у “Мустақил Ватанимизнинг тинчлиги, осойишталиги ёшу кекса — барчамизга боғлиқ. Президентимиз айтганларидек, “Ватан бизга нима берди, биз Ватанга нима беришимиз керак?” шиори билан яшагим келади”, — деди. Шаҳар ва туманимизда ана шундай қалби олов, ватанпарвар, элпарвар ёшлар кўпчиликни ташкил этади.

— Республикамизнинг турли жойларида хизмат қилаётган каттақўрғонликлар номига қисм бошлиқларидан ташаккурномалар келиб турадими?

— Бундай ташаккурномалар асосан уларнинг ота-оналарига юборилади. Ўтган йили Қорақалпоғистонда йигитлик бурчини ўтаган Отабек Шодиевнинг онаси ўғлининг яхши хизматлар учун ана шундай ташаккурнома олганлигини бизга қувониб айтиб берди.

Дарвоқе, шаҳар мудофаа бўлими жамоаси ҳарбий хизматни ўтаётган ёшларнинг ота-оналари билан тез-тез учрашиб туради. Улар ҳарбий ватанпарварлик мавзуларида суҳбатлар ўтказадилар. Бу борада, айниқса, лейтенант Юсуф Жўрақулов, сержант Собир Бозоров, бўлинма хизматчиси Зайниддин Ҳакимовларнинг жамоатчилик ўртасида олиб бораётган ишлари диққатга сазовордир. Улар нафақат шаҳар мактабларида, балки туманнинг узоқ жамоа хўжаликлари, қишлоқларида ҳам бўлиб, хизматни ўтаётган ёшларнинг ота-оналаридан хабар олишади, кўнгил сўраб, керак бўлса, амалий ёрдам беришади. Кейинги икки ой ичида “Буюк Турон”, “Зарафшон”, Орзи Маҳмудов номли жамоа хўжаликларида, шунингдек, “Навбаҳор”, Абдулла Мўминов, “Ҳожиқурбон” маҳаллаларида шундай учрашувлар бўлиб ўтди.

Туманда муқобил хизматга чорлаш ишлари ҳам тўғри ташкил этилган. Бу ҳақда майор Муродулла Мадалиев қуйидагиларни гапириб берди:

— Муқобил хизматга асосан чўпонларнинг, II жаҳон уруши қатнашчиларининг фарзандлари, шунингдек, 16 ёшгача бўлган тўрт ва ундан ошиқ укаси бўлган йигитларнигина чақираяпмиз. Бунинг учун бўлимимизда махсус комиссия иш олиб бораётир. Комиссия аъзолари муқобил хизматдагилар фаолиятидан доимо хабардордир...

Ҳовлидан чиқаётганимизда йигитлардан бирининг отасига айтаётган қуйидаги сўзлари беихтиёр диққатимни тортди: “Дада, кўнглингиз тўқ бўлсин, Ватан олдидаги хизматимни шараф билан бажариб, ишончингизни, албатта, оқлайман”.

— Раҳмат, ўғлим, — деди сочларига оқ оралаган ота ўғлини бағрига босиб.

Йигитнинг отасини яхши танийман. У “Бўстон” жамоа хўжалиги ҳосилоти, суяги деҳқончиликда қотган Алиқул Исломов эди. Отахон ўғлининг Ватанимизга нисбатан чексиз садоқатидан мамнунлигини яшира олмади.

Ҳа, каттақўрғонлик йигитлардан қайси бирининг дилига қулоқ тутманг, улар эл-юрт учун доимо хизматга тайёрмиз, дейишмоқда.

Асқар ЖАЛИЛОВ.

ҚИШЛОҚ АҲЛИ МАМНУН

Зарбдор туманида қишлоқ инфратузилмасини ривожлантиришга жиддий эътибор қаратилмоқда. Жумладан, “Бахт” ижара-ширкатлар бирлашмаси аҳолиси шу ернинг ўзида даволанадиган бўлди. Хўжаликда замонавий қишлоқ врачлик пункти фойдаланишга топширилди. Янги шифо маскани барча зарур тиббий асбоб-ускуналар билан жиҳозланди. Бунинг учун салкам 15 миллион сўм сарфланди. Уни “Жиззахчўлқурилиш” бирлашмаси бунёдкорлари қисқа фурсатда қуриб берди. Айни вақтда бу ерда 46 хонадон табиий газдан баҳраманд бўлди.

Йўлчи ЖЎРА, ЎзА мухбири.

Томчи тома-тома кўл бўлганидек, эл орасида обрў-эътибор ҳам мисқоллаб йиғилади. Бунинг учун эса ўз касбингга меҳр қўйиб, ҳар бир ишни сидқидилдан бажарсанг, бас.

Сиз суратда кўриб турган чевар Гулноза Ҳамроева Ғиждувон тумани ипйигирув ва тўқув фабрикасида меҳнат қилади. Кундалик иш режасини ортиғи билан бажариб келаётган Гулнозанинг жамоа орасида ўз обрў-эътибори бор.

Ҳ. ҚУРБОНОВ олган сурат.

•ҚАРОР ВА ИЖРО

ҲАР НАРСАНИНГ ЎЛЧОВИ БОР

Яқинда Халқаро стандартлаштириш куни нишонланди. Бундай соҳа борлигини ҳали кўплар билмаслиги ҳам мумкин. Лекин мазкур соҳа ходимларининг меҳнати ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида ниҳоятда зарур эканлигини айтиб ўтиш жоиз.

Маълумки, замонавий ишлаб чиқаришни автоматик жиҳозларсиз, аниқ ўлчов асбобларисиз тасаввур этиб бўлмайди. Бу бор гап. Албатта, ҳар қандай автоматика, асбоб-ускуна, борингки, оддий тарози ҳам йилига бир марта текширувдан ўтказиб турилиши керак. Чунки, халқ мақолида айтилганидек, иш қуролинг соз бўлса, машаққатинг оз бўлади-да.

Жиззах ҳудудий стандартлаштириш, метрология ва сертификация маркази ходимлари ана шу вазифани, айтиш мумкинки, муваффақиятли уддалаб келишмоқда. Улар дорихоналардаги митти ўлчов асбобларидан тортиб, пахта заводларидаги улкан тарозиларгача кўрикдан ўтказадилар. Ҳозиргача корхона, муассаса, ташкилотлар билан тузилган шартномаларга асосан, уларга тегишли ўлчов асбоблари тўлиқ назоратдан ўтказилди. Айниқса, ёқилғи-мойлаш материаллари сақланадиган сиғимлар обдон, синчиклаб текширилди. Баъзи раҳбарлар метрологнинг вазифасига оддий иш, деб қарашади, ўлчов асбобларини йилига текшириш шарт эмас, деб ҳисобловчилар ҳам бор. Бу нотўғри, албатта. Чунки бузуқ тарози ёки асбобдан ҳамиша сотувчи манфаатдор. Харидор ёки мижоз эса, табиийки, зарар кўради. Йилнинг ўтган даврида ана шундай нуқсонлар сабабли марказ томонидан қирқдан ортиқ жавобгар шахсларга маъмурий чоралар кўрилиб, қирқ минг сўмдан зиёд жарима ундирилди.

Эндиликда марказ тасарруфидаги учта бўлим ички ишлар, солиқ инспекцияси, божхона каби органлар билан яқин ҳамкорликда иш олиб бораяпти. Натижа чакки эмас. Мана, бир мисол. Фуқаро С. Аҳмедов Тожикистондан олиб ўтган умумий баҳоси қирқ икки минг сўмлик юз литр спирт лаборатория кўригидан ўтказилганда, «қўлбола» экани аниқланди ва йўқ қилинди.

Вазирлар Маҳкамасининг «Бозорларда сифатсиз озиқ-овқат товарлари сотилишини бартараф этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қароридан кейин марказ ўз ишларини қайта кўриб чиқиб, тегишли режаларни белгилаб олди. Дастлабки текширишдаёқ «Нурафшон» хусусий дўконида сақланиш муддати ўтган консерваланган кўк нўхат сотилаётгани маълум бўлди. Бир неча ўн минг сўм миқдордаги бу сифатсиз маҳсулот савдодан олиб қўйилди. Жарималар ҳисобидан марказ давлат хазинасига 832 минг сўм маблағ тушириши лозим эди. Бу кўрсаткич 1 миллион 100 минг сўмдан оширилди.

Ҳ. НАБИРАЕВ, «Халқ сўзи» мухбири.

ГЎЗАЛЛИК ОШИФТАСИ

Санъат

Забардаст ўзбек мусаввирларидан бири бўлмиш Жўра Асрон ўзининг гўзал ва нафис суратлари билан санъатшунос мутахассисларнинг тилига тушган, кўплаб халқаро кўргазмаларда қатнашган, Ўзбекистон Бадиий академиясининг аъзоси.

— Мусаввирликка бўлган иштиёқим ўрта мактабда деворий газета чиқариб юрган пайтимда намоён бўлганди. Шу туфайли ҳам мактабни туғаллагач, юртимизга кўплаб етук мусаввирларни етказиб берган П. Беньков номли тасвирий санъат билим юртида, кейин эса Тошкент театр ва рассомлик санъати институтида таҳсил олдим. Асосан портрет, манзара, натюрморт йўналишида ижод қиламан.

— Ижод жараёнида сизга қандай кечинмалар ёки воқеа-ҳодисалар илҳом беради?

— Асосан илҳом берадиган нарса, бу — гўзалликдир. Гўзал манзара ёки буюмни кўрганимда қалбим туғёнга келади. Шу туфайли ҳеч қачон рамзий суратлар чизмайман, балки гўзалликни борича, рўйи-рост тасвирлашга уринаман. Айниқса, портрет жанрида кўп ижод қилганлигим учун бу нарса яққол кўринади. Айтайлик, инсон пешанасидаги ажин одамни хунук қилиб кўрсатади, деб ҳисоблашади. Мен учун эса пешанадаги ажин хунуклик рамзи эмас, балки инсоннинг жисмоний ёки ақлий меҳнат билан кўп шуғулланганлигининг белгиси бўлиб кўринади. Суратда тасвирланаётган инсоннинг фақатгина ташқи қиёфасини эмас, балки ботиний ва зоҳирий гўзаллигини уйғунлаштирган ҳолда тасвирлашга интиламан. Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг 510 йиллик таваллуд тўйига тайёргарлик арафасида, 1993 йилда Андижон шаҳри жамоатчилигининг буюртмасига кўра, улуғ шоирнинг ҳаёти ва ижодини тадқиқ этиб ўрганган Ҳамид Сулаймонов, Фозила Сулаймонова, Бўривой Аҳмедов, Сабоҳат Азимжонова, Саидбек Ҳасанов ва бошқа бир гуруҳ олимларнинг портретларини яратдим. Марҳум Ҳамид Сулаймоновнинг портретини фотосуратлар асосида яратишга тўғри келди. Тошкентдаги ҳуқуқшунослик институти деворига Амир Темурнинг Самарқандда овга чиқиб кетаётгани манзарасини чизганман. Бу ерда ҳам ўз анъанамга содиқ қолган ҳолда Амир Темурнинг шоҳона улуғворлигини тасвирлабгина қолмай, балки унинг инсоний кечинмаларини, шикор завқи ва табиат гўзаллигидан ҳузур қилаётганлигини акс эттиришга ҳаракат қилганман.

— 1992 йил 31 январда ҳинд халқининг Мустақиллик байрами арафасида Ҳиндистон элчихонасида Ўзбекистон рассомларининг асарлари кўргазмаси ташкил этилганди. Шунда сизнинг ҳинд мотивлари асосидаги суратларингизни Ҳиндистон элчиси ниҳоятда юқори баҳолаганди. Хориж кўргазмаларида ҳам қатнашганмисиз?

— Ҳа, Германиянинг Йена шаҳрида, Мюнхенда, Австрия, Болгария, Венгрияда ўтказилган халқаро кўргазмаларда иштирок этганман.

— Ҳозир қандай асарлар устида ишлаяпсиз?

— Кейинги йилларда Шарқ маданияти ва илм-фанида уйғониш даврини яратган бир гуруҳ буюк мутафаккирларнинг ўлмас сиймоларини яратишни ният қилгандим. Бу ниятимни Хўжа Убайдулло Аҳрорнинг портретини чизишдан бошладим. Кейин дунё тарихида ўчмас ном қолдирган буюк файласуф ва донишманд Имом ал-Бухорийнинг суратини яратдим. Замин ва само илмларини бирдек англай билган улуғ аллома бобомиз Аҳмад ал-Фарғонийнинг 1125 йиллик таваллуд кунларига бағишлаб ўзига хос тўёна ҳозирладим. Яқинда ул зоти бобаракотнинг ажиб сиймосини чизиб туғаллашга муяссар бўлдим.

Муҳаббат ЙЎЛДОШЕВА суҳбатлашди.

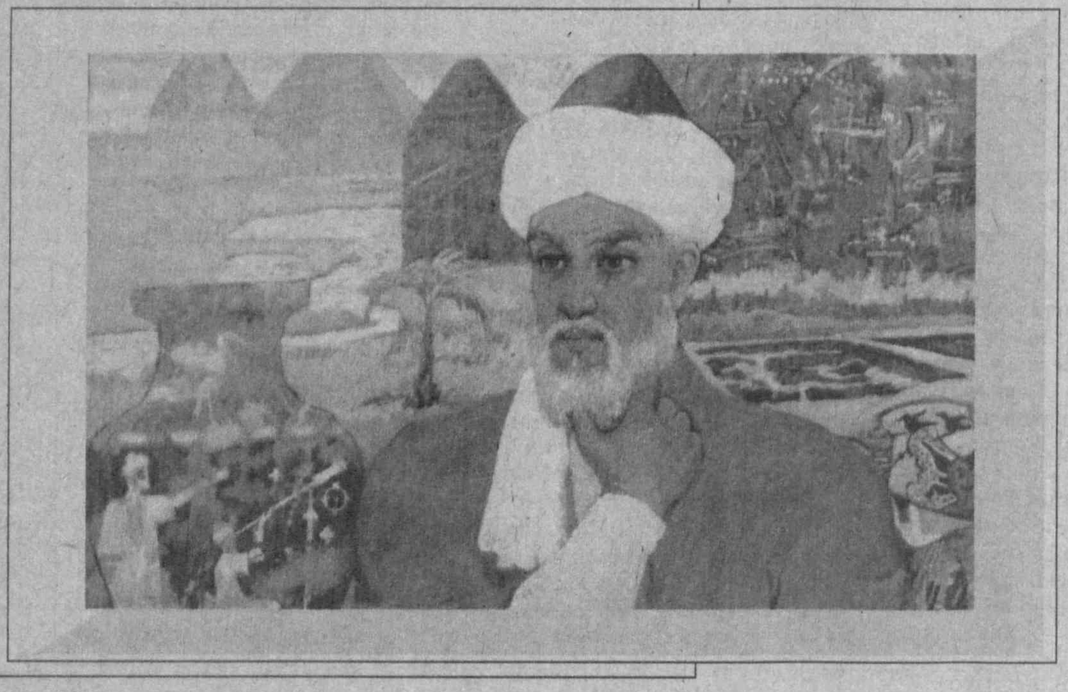

Ўзбек элини дунё танимоқда

АМЕРИКАЛИКЛАР — КУЛОЛ ХОНАДОНИДА

Илгари, бундан етти-саккиз йил олдин хорижликларнинг Риштон кўчаларида юришини ҳеч ким тасаввур қилолмас эди. Мабодо бундай ҳол юз бергудек бўлса, хорижликларнинг орқасидан бир қанча "ҳушёр" одамлар қўйилар эди.

Мўътабар истиқлолимиз ўзбеклар учун, Ўзбекистонда яшаётган барча халқлар учун эркинлик, озодлик, тенглик ҳуқуқларини берди. Буни қарангки, риштонлик таниқли кулол, республика Бадиий академиясининг аъзоси Шарофиддин Юсупов тез-тез хорижлик сайёҳларни ўз хонадонида меҳмон қилиб турибди. Бунинг боиси шуки, кулол "Ўзбектуризм" миллий компанияси вилоят бўлими билан тузилган шартномага мувофиқ, хорижликларга ўз санъат намуналарини намойиш қилиб, ўзбек хонадонининг меҳмоннавозлигини оламга таратмоқда.

Бундан бир неча кун муқаддам Америка Қўшма Штатларининг Сиэтл шаҳридан "Тинчлик" корпуси орқали "Буюк Ипак йўли" бўйлаб саёҳатга чиққан бир неча сайёҳ Шарофиддин аканинг хонадонига ташриф буюришди. Меҳмонлар хонадон соҳиблари томонидан иссиқ меҳр ила кутиб олинди.

"Тинчлик" корпусининг гид — маслаҳатчиси Анжела Халонен Уэбб юртимизга американликларнинг қизиқишлари жуда катта эканлигини мамнуният билан изҳор қилди.

— Фарғона чиндан ҳам Марказий Осиёнинг дуру гавҳари экан, — деди Эвейнг Кинг. — Фарғоналикларнинг ёқимтойлиги, очиқ юзлилиги, меҳмондўстлиги, ширин сўзлиги бизларни лол қолдирди. Биз бу ердан кўп дўстлар орттиришга муваффақ бўлмоқдамиз.

Худо хоҳласа, сизлар ҳам бизнинг юртимизга борасизлар ва бизларнинг ҳам турмуш тарзимиз билан яқиндан танишасизлар, деган умиддаман.

Йигирма тўрт йилдан буён соғлиқни сақлаш соҳасида ишлаётган бу аёл юз тузилиши билан кўпроқ ўзимизнинг шарқликларга ўхшаб кетади. Унинг ёнида ўтирган Карен Лано Йе турмуш ўртоғи Карен Ниел билан бахтли ҳаёт кечиришаётганлигини айтди. Карен "Лотос" фирмасида компьютер мутахассиси сифатида ишлар экан.

Ниел Лано Йедан бир оз ёш бўлгани билан бир-бирларини ҳурматлашларига қойил қолдик. Сайёҳлар орасида очиқ юзлилиги, қувноқлиги билан ажралиб турган эллик-эллик беш ёшлар чамасидаги Ненсу Винтер хоним қадимий кулолчилик санъати Риштонда сақланиб қолганига ва авлодлардан-авлодларга мерос қилиб ўргатилаётганлигига юксак баҳо берди. У сополчилик ҳунарига жуда ишқибоз экан. Шарофиддин ака хонадонида ясалган сержило нақшлар, сопол буюмлар сифати ҳақида ўз юртида сўзлаб беражагини айтди.

Америкалик меҳмонлар ўзбек хонадонининг руҳияти билан қизиқишди. Оила бекасининг рўзғор юмушлари, фарзандлар тарбияси ҳам меҳмонлар назаридан четда қолмади. Ширин суҳбат бўлди.

Шарофиддин Юсупов сопол буюмларига сайқал бериш, хумдонда пишириш жараёнларини меҳмонларга кўрсатди.

Машҳур кинорежиссёр Малик Қаюмовнинг Шарофиддин Юсупов сулоласи ҳақида суратга олган телефильмини америкалик меҳмонлар мириқиб томоша қилдилар.

Хорижлик сайёҳлар риштонликлар билан ўз оға-иниларидек хайрлашиб, жўнаб кетдилар.

Ҳ. БУРҲОНОВ, Риштон тумани ҳокимининг ўринбосари.

"КИЧИК" ФУТБОЛНИНГ ПЕШҚАДАМИ

Минифутбол жамоаси Хива туманидаги Рўзимат Мадаминов номли жамоа хўжалигида тўсатдан пайдо бўлиб қолгани йўқ. Ҳали 60-йиллардаёқ, унинг шу вақтдаги раиси Рўзимат Мадаминов футболга эътибор қаратди. Унинг ташаббуси билан хўжаликда футбол жамоаси тузилди. 1997 йилда жамоа вилоят чемпионлигини қўлга киритди.

Таниқли раҳбар-ташкилотчи Р. Мадаминов вафот этгандан сўнг у бошлаган ишлар давом эттирилди. Хўжаликда 1000 томошабинга мўлжалланган ўйингоҳ ҳашар йўли билан қурилиб, фойдаланишга топширилди. 1992 йилда футбол жамоаси ўзининг иккинчи тарихини бошлади. Р. Мадаминовнинг фарзанди Матёқуб Мадаминов хўжалик бошқаруви раиси сифатида командани қайта шакллантирди. 1996 йилда вилоят кубоги қўлга киритилди.

Шу йили жамоа хўжалиги раҳбарияти ва унинг аъзоларини минифутболнинг истиқболи ва имкониятлари қизиқтириб қолди. Профессионал клуб тузиб, катта муваффақиятларни қўлга киритиш учун барча шарт-шароитлар муҳайё эди. Фақат дастлабки босқичда айрим юқори малакали ўйинчиларни четдан жалб этишга тўғри келди. Уларнинг ҳар бири иккитадан маҳаллий ўйинчини тарбиялашлари белгилаб қўйилди.

1997 йилда Қирғизистонда ўтказилган Марказий Осиё давлатларининг биринчи турнирида у Ватанимиз шарафини ҳимоя қилди. Жамоа учрашувларни асосан йирик ҳисобдаги ғалабалар билан якунлади. Рақиблар дарвозасига беш ўйинда 16 тўп киритишга муваффақ бўлинди. Бу мусобақадан сўнг у нафақат мамлакатимизда, балки чет элларда ҳам яхши танилиб қолди.

Шу йили Ўзбекистон миллий чемпионатининг Хивада ўтган финал беллашувларида майдон эгаларига бас келадиган жамоа топилмади. У республиканинг биринчи чемпиони бўлди.

Бу йил жамоа ҳар қачонгидан кўпроқ синовларга дуч келди. Йил бошида Бухорода ўтказилган республика мусобақасида ғолиб чиқди. Ўзбекистон иккинчи чемпионатининг иккинчи босқичида ҳам барча рақибларидан устун келди. Иккинчи марта чемпионликка мушарраф бўлди. Алмати шаҳрида ўтказилган Марказий Осиё давлатлари чемпионлари кубоги учун беллашувларда жамоага "бронза" медали насиб этди.

Мана, ниҳоят, ўтган ойда Ўзбекистон кубоги учун беллашувлардаги доимий рақиблари бўлган Муборакнинг "Машъал", Тошкентнинг "Шарқ", Қаршининг "Темирйўлчи", Жиззахнинг "Оҳакчи" жамоаларини мағлуб этди. Жамоанинг кўплаб совринлари қаторига мамлакат кубоги ҳам қўшилди.

Албатта, бу муваффақиятларга эришишда клуб президенти, ҳозирги кунда Хива шаҳар ва тумани ҳокими Матёқуб Мадаминов, жамоа бошлиғи Эркин Абдуллаев, бош мураббий Александр Королёвнинг ҳиссалари катта. Ш. Тошметов, Р. Холмуҳаммедов, Р. Каримов, А. Шашков сингари катта тажриба орттирган ўйинчиларнинг маҳорати бутун жамоани ғалабаларга руҳлантириб турибди.

Рўзимат Мадаминов номли жамоа аҳли муваффақиятларга эришишнинг масъулиятини чуқур англайди. Шу сабабли машғулотларни, изланишларни сусайтирмайди. Олдинда эса уни Марказий Осиёнинг энг кучли жамоалари билан бўладиган муҳим беллашувлар — қизғин мусобақалар кутиб турибди. Жамоа уларда ҳам ғолиб чиқишга чоғланган.

Сотим АВАЗ.

СИЗГА МУНТАЗИРМИЗ!

Ўлкамизда куз фасли — ҳосилни йиғиб-териб олиш, йилга якун ясаш, янаги йилнинг ишларига тайёргарлик кўриш фаслидир. Айни чоқда, куз обуна фаслидир — ҳозир бизда нашр этилаётган юзлаб газета ва журналларнинг таҳририятлари ўз муштарийлари қаторини кенгайтириш, янги мухлисларини жалб қилиш ғамида юришибди. «Жаҳон адабиёти» ҳам бу анъанадан четда қололмайди, албатта.

Журналимиз ҳали ёш. Бу журнални нашр этиш ҳақидаги қарорга Президентимиз И. А. Каримов имзо чекканига ҳали икки йил тўлгани йўқ. Лекин шунга қарамай, шу қисқа муддат мобайнида журнал оёққа туриб олди ва бошқа нашрлар қаторидан ўз ўрнини топди, десак хато бўлмайди. Албатта, биз бунга таҳририят ходимларининг ва бир гуруҳ фаол муаллифларимизнинг саъй-ҳаракатлари билангина эмас, бир қатор давлат ташкилотлари, вазирликлар, биринчи навбатда Молия вазирлиги ва Давлат матбуот қўмитасининг яқиндан кўрсатган кўмаги туфайли эришдик. Таҳририятга мухлисларимиздан кўплаб мактублар келиб турипти, қўнғироқлар бўлаяпти, учрашувлар ўтказиляпти — уларда журналхонлар журналда босилаётган асарларни қизиқиш билан ўқиётганларини айтиб, ўз мамнуниятларини изҳор қилади.

Дарҳақиқат, журналда шу пайтга қадар имкон қадар энг сара асарларни бақувват таржималарда беришга ҳаракат қилдик. Журналда эълон қилинган Ч. Айтматов ва М. Шохоновнинг «Қояда қолган кўз ёшлари», Америка адиби А. Хейлининг «Оқшом хабарлари», Журжи Зайдоннинг «Ҳорун ар-Рашиднинг синглиси», И. Буничнинг «Партиянинг олтинлари», М. Булгаковнинг «Касофат тухумлар», Б. Саҳнийнинг «Басантия» каби асарлари, М. Юрдақул ва М. Ҳодийнинг шеърлари, Камю, Сартр, Такаяна каби олимларнинг мақолалари китобхон эътиборидан четда қолмади. Шунингдек, машҳур немис ёзувчиси Ремаркнинг «Уч оғайни» романининг, Плутархнинг Искандар Мақидуний ҳақидаги қиссаси, Эзоп саргузаштлари ёхуд собиқ шўро адиби Эфреин Севеланинг «Тўхтатинг самолётни, тушиб қоламан» деган ҳажвий қиссаси, Қувайт адибаси Лайло Усмоннинг «Васмия денгиздан чиқиб келади» деган жажжигина ширин қиссаси ўзбек тилида биринчи марта эълон қилинаётгани билан эътиборга лойиқ. Журналда 1999 йилда ҳам кўпгина ажойиб асарларни эълон қилишни режалаштирганмиз. Улар орасида Франсуаза Саганнинг «Совуқ сувда қуёш парчаси», Америка адиби Гелликонинг «Томасино» қиссаси, Манон Леско ҳақидаги ўлмас асар, молдаван адиби И. Друцэнинг Л. Толстой ҳақидаги қиссаси, Журжи Зайдоннинг ал-Маъмун ҳақидаги романи бор. Афсуски, бу ва бошқа асарлар тўғрисида муфассалроқ тўхташнинг имкони йўқ. Лекин ишонтириб айта оламизки, журналимизни 1999 йилда ўқишга жазм қилган муштарийлар бу ишларидан сира ҳам пушаймон бўлмайдилар — уларни турли қитъаларда, турли даврларда, турли ёзувчилар томонидан ёзилган ноёб ва теран асарлар билан мароқли учрашувлар кутади. Журналхонлар янги-янги адабий қитъалар ва минтақаларни кашф этишлари билан бирга, бу учрашувлардан бир олам қувонч олишларига ҳам аминман. Ана шунақа, дўстлар — бир қарашда ҳамма ишларимиз жойида, ҳеч қандай муаммо йўқдай кўринади. Фақат мухлислар кўплашиб, аҳиллик билан журналга обуна бўлишса ёхуд уни харид қилиб мунтазам ўқиб туришса кифоя, олам — гулистон. Аммо худди шу масалада катта муаммо бор — журнал чиқишга чиқиб турипти-ю, лекин унинг тарқалиши борган сари мураккаблашиб бормоқда — таҳририят ходимлари ижодий иш билан шуғулланиш ўрнига, туманма-туман, ташкилотма-ташкилот юриб, янги чиққан тоғорасини реклама қилган гумаштадай журнални тарқатиш ташвиши билан банд. Ҳозир журнал 4000 нусхада нашр қилиняпти. Нусхаларнинг ҳаммаси мухлислар қўлига етиб боради. Хўш, шунда 24 миллионлик республикамизда уни қанча одам мутолаа қилган бўлиб чиқади? Йўқ-йўқ, бир фоиз эмас, адашманг, тахминан 0,05 фоиз одам ўқиган бўлади. Ҳолбуки, журнал ана шу миқдорда ҳам тарқалаётгани йўқ. Албатта, аввалги замонлар қайтмас бўлиб ўтиб кетди, ҳозир секин-аста бўлса-да, бозор иқтисодиёти устувор бўлиб келяпти. Биз хоҳлаймизми-йўқми, янги шароитда адабиётнинг, китобнинг, журналнинг ҳам ўрни, қадри ўзгаради, одамларнинг уларга муносабатида ҳам янги жиҳатлар пайдо бўлади. Бундай шароитда абадиёт ҳам энг аъло сифатга эга бўлсагина мухлиснинг кўнглига йўл топа олади. Булар бари тўғри, лекин... Лекин «бозор муносабатларига ўтиш даврида ўзи шунақа бўлар экан-да», деб қараб ўтиравериш тўғри бўлармикин? Аксинча, айни шунақа даврда зиёлиларимиз енг шимариб ишга киришмоқлари, зиммаларидаги энг асосий бурчни, яъни оддий халқ ўртасида зиё тарқатиш ишини сақлаб қолишга ҳаракат қилмоқлари жоиз эмасми? Мен бу ўринда «зиёли» деганда фақат ўқитувчи-ю муҳандис, табибу санъаткорларнигина эмас, турли даражадаги мутасаддилар ва раҳбар ташкилотларнинг ходимларини ҳам назарда тутяпман.

Халқимиз китоб ўқишни севади. Ҳар ҳолда, бугунги шароитда ҳам китоб, журнал ва газеталарнинг халқ ичига, оддий китобхон қўлига кўпроқ етиб бориш йўлларини изламоқ керак. Бунинг эса имкониятлари бор, деб ўйлайман. Мана, масалан, шундоққина Тошкентнинг биқинида Паркент деган жуда сўлим, жуда хушманзара жой бор. Бу гўзал маскан нафақат ширин-шарбат мевалари, шарақ-шарақ қайнаган булоқлари, мусаффо ҳавоси билангина эмас, ажойиб, дилкаш, бағри кенг одамлари билан ҳам машҳур. Лекин ҳозир бу ерларда китобу журнал деган нарсалар бир неча донагина тарқалади, холос. Ахир, бу ерда қанчадан-қанча дам олиш уйлари, мактаблар, кутубхоналар бор. Қолаверса, Шарифа Салимова, Одил Орифхонов, Маҳмуд Тоҳир каби таниқли қаламкашлар ўзлари обуна бўлибгина қолмай, бу ишни амалга оширишда жиндай бош-қош бўлсалар, жиндай ташкилотчилик қилсалар, қандай яхши бўларди. Қарабсизки, 5-6 йил ўтгач, ўзларига ўхшаган яна ўнлаб истеъдодли ёшлар етишиб чиқса, албатта, Паркент учун жуда яхши бўларди. Хўш, нима қилмоқ керак? Бир замонлар ўзбекларда жамоалашиб китоб ўқиш одати кенг тарқалган эди. Ҳозир ҳам шундай қилса бўлмайдими? Масалан, айтайлик, ҳозир маҳаллачилик анча ривож топиб боряпти. Кўп мураккаб масалаларни маҳаллада бирлашиб, бамаслаҳат ҳал қилиняпти. Шундоқ экан, маҳаллада яшовчиларнинг сонига қараб ҳар қайси маҳалла иккита-учтадан журналга ёзилса, кейин уларнинг мунтазам ўқилишини уюштирса, ўқиганлар теварагида гурунглар уюштирса қанчалик соз бўларди! Яна бир имконият бор. Ҳозир айрим қўшни давлатларда чоп этиладиган журналларнинг муқовасига «фалон ташкилот журналимиздан бирйўла 100 ё 200 дона олиб, уни мактаблар, болалар уйларига текин тарқатмоқда» деб ёзиб қўйилмоқда. Мен айтган сўлим Паркентнинг ҳам бир қанча бақувват корхоналари бор. Масалан, Паркентнинг вино заводи жиндай ҳомийлик ишига, хайр-барака, эҳсон ишига қурби етар. Ҳар ҳолда шунга ўхшаш чоралар бугунги мушкулотларни енгишга ёрдам берган бўлур эди. Аён бўладики, чора излаган имкон топади. Ахир, қаловини топса қор ёғади, — дейди халқимиз.

Ҳа, дўстлар, биз бир ҳақиқатни англашимиз керак: журнал чиқариш, уни тарқатиш фақат таҳририят ходимларининггина иши, деб қаралмаслиги керак. Журнал одамлар учун, кўпчилик учун чиқарилади, бинобарин, унинг бемалол яшаши, бемалол қанот ёзиши учун ҳамма баравар қайғуриши керак. Қарс икки қўлдан чиқади. Биз мақолаларимизда, мажлисларда халқни аҳилликка чақирамиз. Бироқ шуни англамоғимиз керакки, аҳиллик катта ишлардагина эмас, уюшқоқлик билан ўтказилган обуна ишларида ҳам, ўзимиз учун чиқарилаётган, ўзимизга, фарзандларимизга аталган, маънавиятимизни юксалтиришга қаратилган нашрларни қўллаб-қувватлашимизда ҳам намоён бўлади.

Озод ШАРАФИДДИНОВ, «Жаҳон адабиёти» журналининг Бош муҳаррири.

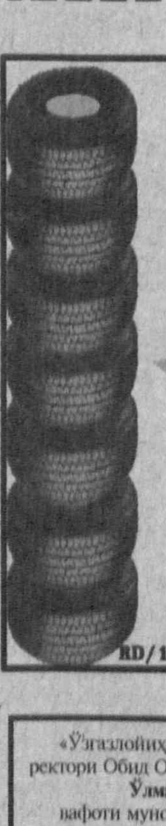

Ташкилот қуйидаги

АВТОШИНАЛАРНИ

сотади

320х508; 260х508; 8,40х15.

Манзилимиз:
Тошкент ш., Пушкин, 59. (Ҳамид Олимжон м-си)

Тел.: 137-11-47. Пейдж.: (067)-6602.

RD/1139

«Ўзгазлойиҳа» институти жамоаси институтнинг директори Обид Ортиқхўжаевга рафиқаси **Ўлмасхон ОРТИҚХЎЖАЕВАнинг** вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Биринчи Тошкент давлат тиббиёт институти ректорлиги, клиника, жамоат ташкилотлари даволаш-стоматология клиникасининг шифокори Эркин Мамажоновга турмуш ўртоғи **Раиса МАМАЖОНОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети жамоаси университет кутубхонаси ходимаси Гулнора Челебиевага падари бузруквори **Исмоил ЧЕЛЕБИЕВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент архитектура-қурилиш институти жамоаси чет эллар билан алоқа бўлимининг бошлиғи, доцент Рихсибой Юсуповга отаси **Аъзам-Қори ЮСУПОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

ЎзР ФА Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институти жамоаси таниқли арабшунос, филология фанлари доктори **Абдусодиқ ИРИСОВнинг** вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзгўштсутсаноат» давлат-акционерлик уюшмаси жамоаси «Олмалиқгўшт» хусусий корхонаси раиси **Нуриддин Сахиевич РИСҚИЕВнинг** вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
М. ЕГОРОВ (масъул котиб — «Народное слово»),
А. ЖАББОРОВ,
С. ЗИНИН,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
Л. ПАК (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34;
Ҳуқуқ — 136-07-94;
Иқтисодиёт — 136-36-65;
Қишлоқ хўжалиги — 136-37-85
Маънавият ва маърифат — 136-35-60, 132-10-65;
Хатлар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий масалалар — 132-12-08;
Халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 0500, 27353 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

Газета PENTIUM-II mmx компьютерида терилди ҳамда операторлар Сергей ЛУКИН ва Жамшид ТОҒАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи муҳаррир — И. ЎТБОСАРОВ.
Навбатчи — Ғ. ЭШМУРОДОВ.
Мусаҳҳиҳ — Ф. БОБОДЎСТОВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00 топширилди — 23.20
1 2 3 4 5 6